

Rapportage vraag en aanbod

Gemeente Sluis

KENNISCENTRUM
KUSTTOERISME

Voorwoord

Aanleiding

Gemeente Sluis hecht belang aan kennis over de ontwikkelingen in de vrijetijdssector. De gastvrijheidseconomie is een belangrijke economische pijler voor de gemeente. Het verkrijgen van inzicht in de cijfers, zowel van gemeente Sluis als een breder Zeeuws perspectief, draagt bij om de huidige beleidsdoelstellingen te evalueren en indien gewenst nieuwe te kunnen formuleren.

Deze rapportage komt hieraan tegemoet door inzicht te bieden in de ontwikkeling van het toeristische verblijfsbezoek, zowel aanbod als overnachtingen, het dagbezoek middels diverse druktemetingen, alsmede de economische waarde van toerisme voor de gemeente.

Het belang van de vrijetijdssector

In het Coalitieakkoord 2022-2026 'Strategie met ambitie' geeft gemeente Sluis aan 'ten aanzien van het toerisme streeft zij naar een balans tussen economische ontwikkelingen en maatschappelijke impact, met kwaliteit als uitgangspunt'. Toerisme als een middel om de leefbaarheid en vitaliteit van de economie in gemeente Sluis te bevorderen. Verder wordt gesteld dat 'nieuwvestiging niet wenselijk is en dat het bestaande beleid met betrekking tot kwaliteitsslagen (met beperkte uitbreidingsmogelijkheden) overeind blijft'. Ook de verbreding van de economie wordt gestimuleerd om minder afhankelijk te zijn van de vrijetijdssector.

Over HZ Kenniscentrum Kusttoerisme

HZ Kenniscentrum Kusttoerisme is dé kennispartner in het vrijetijdsdomein in de Zuidwestelijke Delta. Als onderdeel van HZ University of Applied Sciences hebben we toegang tot een rijk kennisnetwerk van onderzoek, beleid en praktijk. We streven ernaar het vrijetijdsdomein in Zeeland met kennis te ondersteunen, met als doel het domein haar meerwaarde voor Zeeland te laten optimaliseren en de overheid te ondersteunen bij het maken van strategische keuzes. Hierbij geldt het toekomstbeeld Bestemming Zeeland 2030 als uitgangspunt, met de ambitie een optimale balans te creëren tussen inwoners, economie, natuur en leefomgeving. Vanuit diverse invalshoeken brengen we kennis en methoden bijeen om antwoord te geven op actuele vraagstukken van ondernemers, overheden en maatschappelijke organisaties.

HZ Kenniscentrum Kusttoerisme werkt samen met partners elders in het land stapsgewijs aan betere data over toerisme in Nederland, zowel op landelijk, provinciaal als lokaal niveau. Deze ontwikkeling is gericht op de opbouw van een robuust, samenhangend geheel van data, dat geschikt is voor vergelijkingen door de jaren heen en voor vergelijkingen met omliggende regio's. Vanuit de samenhang in data worden trends en ontwikkelingen door de jaren heen goed zichtbaar, ook in relatie tot omliggende regio's. Op basis daarvan kunnen goed onderbouwd beleidskeuzes worden gemaakt. HZ Kenniscentrum Kusttoerisme geeft geen advies; keuzes zijn aan de gemeente op basis van het beschikbare cijfermateriaal.

Colofon

Deze rapportage is samengesteld door HZ Kenniscentrum
Kusttoerisme in opdracht van Gemeente Sluis.
© 2022, HZ Kenniscentrum Kusttoerisme

HZ Kenniscentrum Kusttoerisme
p/a HZ University of Applied Sciences
Postbus 364
4380 AJ Vlissingen
Telefoon: 0118 - 489 756
E-mail: kenniscentrumtoerisme@hz.nl
Website: www.kenniscentrumtoerisme.nl

Onderzoeksteam

Maarten Soeters
Simone Romijn

Foto's

Simone Romijn

Inhoudsopgave

1.	Aanbod van verblijfsaccommodaties in gemeente Sluis	pagina 3
	Verblijfsaanbod gemeente Sluis in 2021	pagina 4
	Ontwikkeling verblijfsaanbod 2020-2021	pagina 5
	Planvoorraad verblijfsaccommodaties	pagina 5
	Spreiding verblijfsaanbod over de gemeente	pagina 6
	Airbnb	pagina 7
2.	Overnachtingen in gemeente Sluis	pagina 10
	Overnachtingen in gemeente Sluis	pagina 11
	Overnachtingen naar accommodatietype	pagina 12
3.	Dagbezoek in gemeente Sluis	pagina 13
	Database Vrijetijdsaanbod Zeeland	pagina 14
	Druktebeeld gemeente Sluis 2022	pagina 18
4.	Het economisch belang van toerisme in gemeente Sluis	pagina 22
5.	Bijlagen	pagina 30

1. Aanbod van verblijfsaccommodaties in gemeente Sluis

Verblijfsaanbod gemeente Sluis in 2021

HZ Kenniscentrum Kusttoerisme beheert een database met alle toeristische verblijfsaccommodaties in Zeeland, variërend van hotels tot B&B's, van campings tot jachthavens en van bungalowparken tot particuliere kamerverhuur. Deze database verblijfsaccommodaties wordt jaarlijks geactualiseerd.

Tabel 1 toont het aanbod per accommodatietype. Gemeente Sluis telt in 2021 14.310 accommodatie eenheden met circa 66.360 slaapplekken. Er zijn in dezelfde periode circa 23.160 inwoners. Dit betekent dat in de toeristische piekperioden het aantal mensen dat in de gemeente overnacht een veelvoud is van het inwonersaantal. In deze aantallen zijn de dagbezoekers niet meegenomen.

De meest voorkomende accommodatietypen zijn de toeristische kampeerplaatsen en vakantiewoningen in particulier bezit, resp. 27% en 26% van de eenheden. Verder valt uit de tabel af te leiden dat het aantal slaapplekken voor 'toeristische gasten' 53% van het aanbod is versus 47% voor 'vaste gasten'¹. Het aantal slaapplekken voor toeristische gasten is in de praktijk nog hoger omdat particuliere vakantiehuizen ook recreatief verhuurd kunnen worden.

Zeeland telt in totaal ruim 347.000 slaapplekken voor toeristen en nog eens 12.000 ligplaatsen in jachthavens. Sluis heeft met 66.360 slaapplekken 19% van het Zeeuwse verblijfsaanbod. De vier kustgemeenten – Schouwen-Duiveland, Noord-Beveland, Veere en Sluis - hebben samen 83% van het aantal toeristische slaapplekken.

¹ Slaapplekken vaste gasten: 17.420 + 13.610 = 31.030 en voor toeristische gasten: 1.770 + 9.410 + 230 + 19.140 + 1.180 + 3.460 + 100 + 60 = 35.350

Tabel 1 | Aanbod verblijfsaccommodaties in gemeente Sluis per accommodatietype 2021

Aantal accommodaties [#]	Aantal eenheden	Aantal slaapplekken
Kamers (Hotel / Hostel / Pension / B&B)	770	1.770
Vakantiewoningen / appartementen (bedrijfsmatige verhuur)	1.460	9.410
Vakantiewoningen / chalets / appartementen / kamers (particulier eigendom) ^{&}	3.670	17.420
Groepsaccommodaties	6	230
Jaarplaatsen ^{\$}	2.700	13.610
Toeristische kampeerplaatsen ^{\$}	3.860	19.140
Camperplaatsen ^{\$}	240	1.180
Verhuurchalets	700	3.460
Tenthuisjes	20	100
Trekkershutten & overige kampeeraccommodaties	20	60
Vaste ligplaatsen [^]	780	
Passantenplaatsen [^]	100	
Totaal	14.310	66.360

[#] Aantal eenheden en slaapplekken zijn afgerond op tientallen. Het totaal is individueel afgerond op tientallen en geen optelsom van meerdere afgeronde totalen.

[&] Indien het aantal slaapplekken per eenheid niet bekend was, is gerekend met 5 slaapplekken per vakantiewoning en 4 slaapplekken per appartement.

^{\$} Gerekend met 5 slaapplekken per toeristische kampeerplaats, overeenkomstig de methode van het CBS.

Ontwikkeling verblijfsaanbod 2018-2021

Op hoofdlijnen kan een vergelijking worden gemaakt met de cijfers uit 2018. Hieruit is op te maken dat het aantal slaappleatsen in gemeente Sluis met 10% is toegenomen. Hiermee bevindt gemeente Sluis zich onder de grootste stijgers van de afgelopen jaren samen met Vlissingen (28%) en Middelburg (9%). De ontwikkeling van het verblijfsaanbod binnen Zeeland is divers: op Schouwen-Duiveland nam het aanbod bijvoorbeeld met 3% af en gemiddeld is het aanbod binnen Zeeland met 1% toegenomen. Het is goed te realiseren dat deze ontwikkeling wordt gemeten op basis van slaappleatsen. Het vervangen van een kampeerplaats voor een vakantiewoning voor 2 personen betekent een afname van 3 slaappleatsen. Het aantal eenheden blijft in zo'n geval gelijk.

Tabel 2 | Ontwikkeling aantal slaappleatsen, verandering 2018 versus 2021

Type aanbod	Sluis 2018	Sluis 2021	Verschil 2018-2021	Zeeland 2018-2021
Logies met hoteldienstverlening (hotels e.d.)	1.579	1.917	+21%	+4%
Verblijfsrecreatie (campings, vakantiewoningen e.d.)	58.673	64.447	+10%	+1%
Totaal	60.252	66.364	+10%	+1%
Waterrecreatie (jachthavens)	805*	879*	+9%	+2%

*Voor ligplaatsen in jachthavens zijn geen slaappleatsen berekend, in bovenstaande tabel zijn aantal eenheden weergegeven.

Planvoorraad verblijfsaccommodaties

Om inzicht te krijgen in de voorgenomen veranderingen in het verblijfsaanbod werkt HZ Kenniscentrum Kusttoerisme met een database planvoorraad. Deze database omvat alle plannen die daadwerkelijk 'in procedure' zijn. Hierbij kunnen de volgende fases worden onderscheiden: status onbekend, initiatiefase, in procedure, goedgekeurd, in aanbouw en gerealiseerd. Deze database is ontwikkeld in opdracht van Provincie Zeeland en wordt samen met alle Zeeuwse gemeenten, waaronder Sluis, gevuld en up-to-date gehouden.

De database planvoorraad voor gemeente Sluis laat zien dat er momenteel (eind 2022) 20 initiatieven lopen. In totaal gaat het over een ontwikkeling in de grootte van ruim 1.200 eenheden.

Tabel 3 | Overzicht planvoorraad gemeente Sluis in 2022

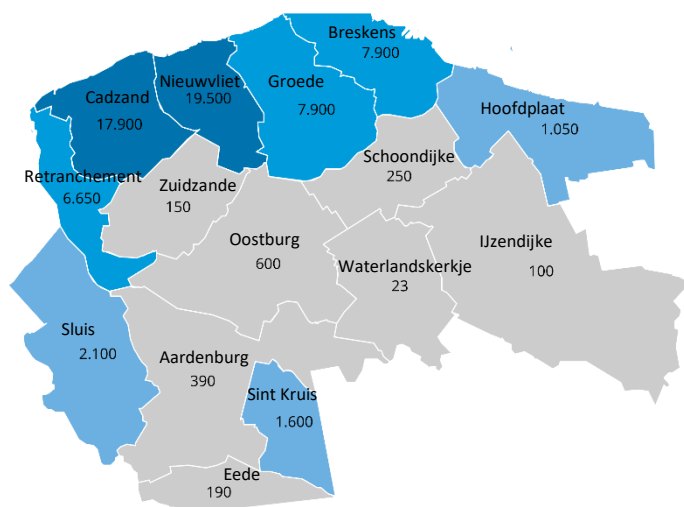
Fase	Aantal initiatieven	Aantal eenheden
In procedure	5	162
Goedgekeurd	7	731
In aanbouw	8	328
Totaal	20	1.221

Spreiding verblijfsaanbod over de gemeente

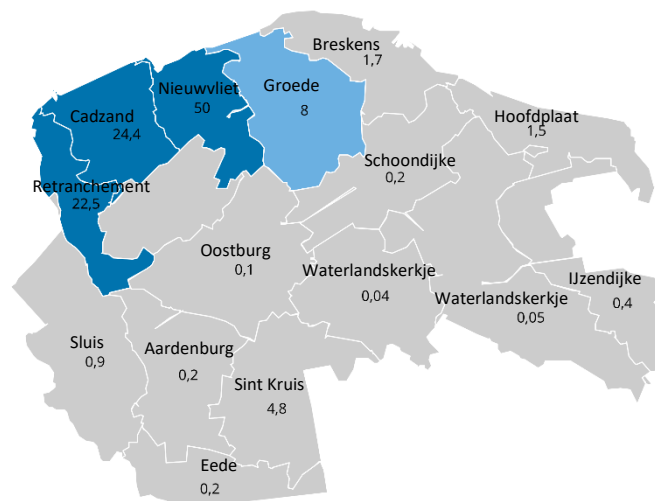
Figuur 1 laat het aantal slaapplekken per woonplaats² zien. Hier wordt zichtbaar dat het merendeel van het aanbod is geconcentreerd langs de kust.

Wanneer het aantal slaapplekken tegen het aantal inwoners afgezet wordt dan valt op dat de gemeente bijna 3 keer zo veel toeristische slaapplekken telt als inwoners. Deze ratio loopt nog verder op in de populaire toeristische kernen binnen de gemeente. Zo telt Nieuwvliet 50 toeristische slaapplekken per inwoner en volgen Cadzand en Retranchement met resp. een ratio van 24 en 22 op 1. Zie figuur 2.

Figuur 1 | Aantal toeristische slaapplekken per woonplaats 2021³

Figuur 2 | Aantal toeristische slaapplekken per inwoner per woonplaats 2021

² De grenzen van de woonplaats zijn de administratieve grenzen.

³ Figuur 1 en 2 zijn gemaakt met ANP/LocalFocus.
Bron: Aanboddatabase verblijfsrecreatie KCKT.

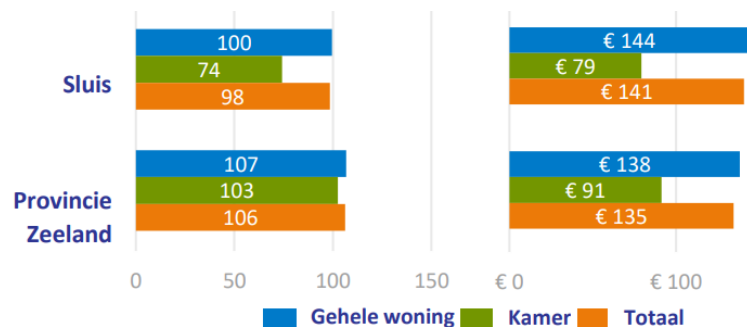
Airbnb

De toeristische verhuur van woningen en kamers via platforms als Airbnb⁴ is de laatste jaren een veelbesproken onderwerp. Zeker in relatie tot de uitdagende woningmarkt en de balans tussen leefbaarheid en toerisme. Dit was de reden om in 2022 een onderzoek te doen naar de omvang van dit fenomeen in Zeeland. Het onderzoek heeft zich gericht op twee grote verhuurportals: Airbnb en Vrbo. Er zijn er nog veel meer.

In 2021 telde Zeeland 5.628 actieve accommodaties op Airbnb en Vrbo die samen resulteerden in 598.400 geboekte overnachtingen. In gemeente Sluis bevinden zich 682 actieve accommodaties op deze verhuurportals die zorgden voor 67.136 overnachtingen. Dit impliceert dat ca 5% van de toeristische verblijfsaccommodaties boekbaar is op Airbnb en/of Vrbo (682 accommodaties / 14.310 accommodaties in totaal).

Figuur 3 laat zien dat het gemiddeld aantal overnachtingen per accommodatie in Sluis met 98 lager is dan het Zeeuwse gemiddelde van 106 en dat de gemiddelde prijs per overnachting met € 141 boven het Zeeuwse gemiddelde van € 135 ligt.

Figuur 3 | Gemiddeld aantal overnachtingen per accommodatie en gemiddelde prijs nacht in 2021

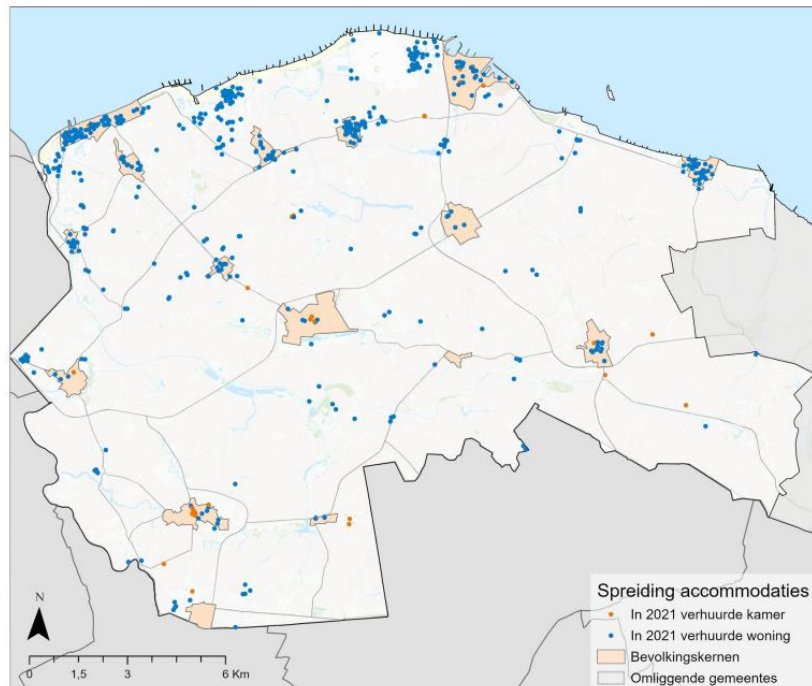
Het is goed om te realiseren dat iets meer dan de helft (52%) van het Zeeuwse aanbod op Airbnb en Vrbo regulier verblijfsaanbod is op huisjesterreinen, campings of bij hotels en B&B's. In deze gevallen gaat het dus niet om nieuw aanbod, maar om bestaand aanbod dat via een extra verkoopkanaal de weg naar de markt vindt.

Bij het horen van de naam Airbnb wordt vaak gedacht aan rolkoffertreur en overlast in woonwijken. Echter de impact van platformen als Airbnb kan sterk verschillen tussen locaties. Verhuur van regulier verblijfsaanbod, bijvoorbeeld op huisjesterreinen, heeft in veel gevallen veel minder impact op de leefomgeving dan het aanbod van particuliere woonruimte, o.a. vanwege ligging en inrichting. Toeristische verhuur van woningen heeft vaak meer sociaaleconomische effecten, denk aan de impact op sociale cohesie, overlast voor permanente bewoners of een afname van de regulier beschikbare woningvoorraad. Met name een clustering van verhuuraanbod binnen bevolkingskernen vraagt om meer (beleids-)aandacht.

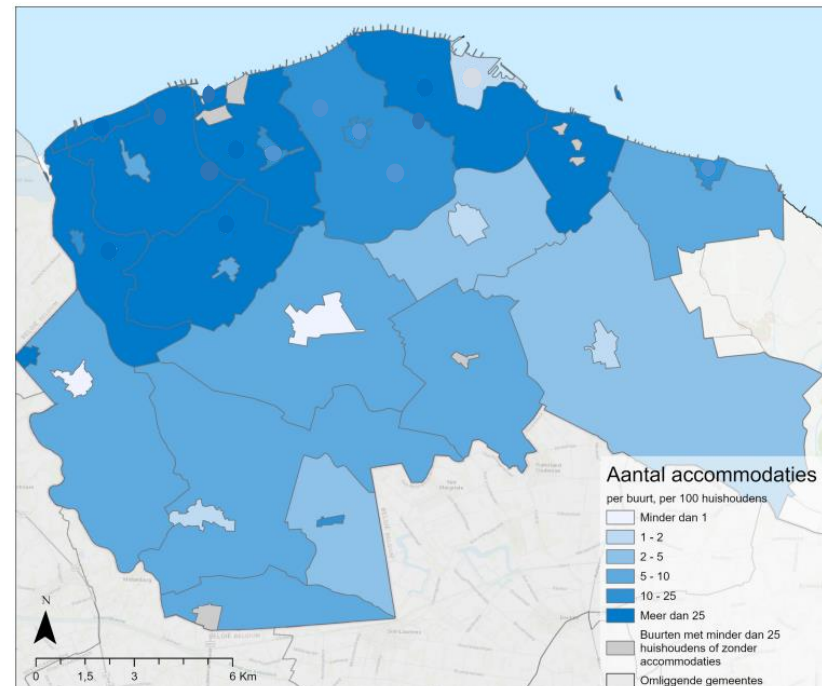
Airbnb (vervolg)

Figuren 4 en 5 tonen dat de actieve accommodaties zich voornamelijk langs de kust bevinden. Deze beelden zijn vergelijkbaar met figuur 1 die de concentraties van het verblijfsaanbod toont.

Figuur 4 | Spreiding van actieve accommodaties op Airbnb en Vrbo in 2021

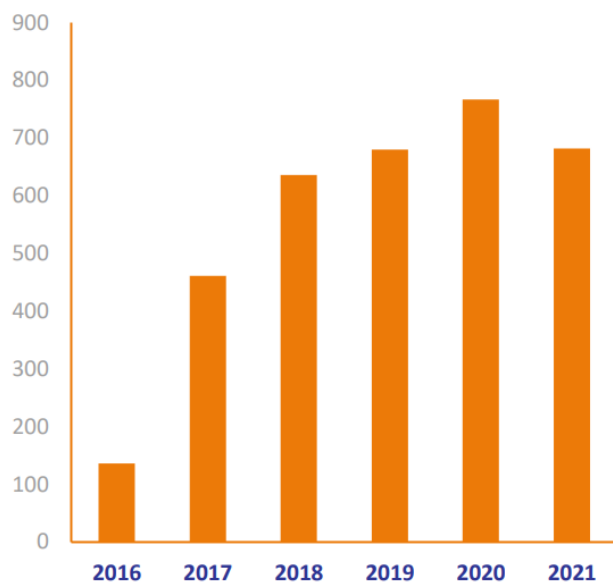
Figuur 5 | Aantallen accommodaties op Airbnb en Vrbo per 100 huishoudens in 2021

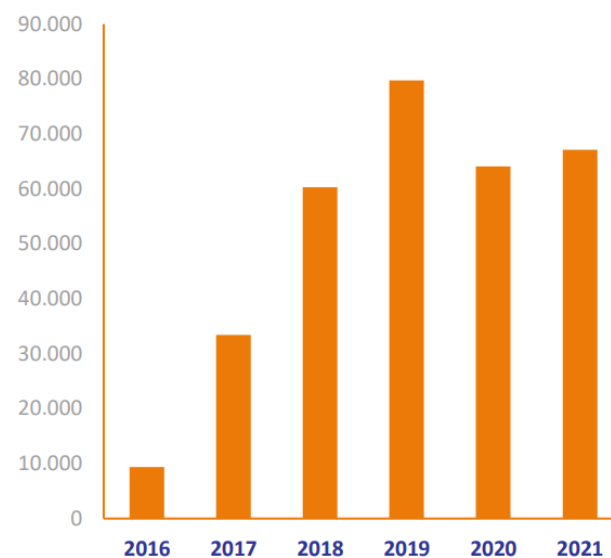
Airbnb (vervolg)

Figuren 6 en 7 geven de ontwikkeling aan in het aantal actieve accommodaties en de aantallen overnachtingen in deze accommodaties in de periode 2016-2021. Een conclusie van het uitgevoerde onderzoek is dat verhuurportals als Airbnb en Vrbo volwaardige spelers zijn geworden in de Zeeuwse verblijfssector. De impact van Airbnb en Vrbo in Sluis is groeiend (behalve in coronatijd) maar met 5% van het totaalaanbod van de accommodaties is dit nog beperkt. Temeer daar 52% van het aanbod op deze verhuurportals regulier verblijfsaanbod is op huisjesterreinen, camping of bij hotels en B&B's.

Figuur 6 | Ontwikkeling boekbare accommodaties op Airbnb en Vrbo 2016-2021

Figuur 7 | Ontwikkeling geboekte overnachtingen via Airbnb en Vrbo 2016-2021

2. Overnachtingen in gemeente Sluis

Overnachtingen in gemeente Sluis

Het aantal toeristische overnachtingen op jaarbasis ligt voor Sluis de afgelopen jaren rond de 4 miljoen. Het jaar 2020 was een uitzondering door de COVID-19 pandemie. Er was zelfs een periode in dat jaar dat het niet mogelijk was om te overnachten in Zeeland. Daarna ging de vrijetijdsector stap voor stap 'van het slot' en werd de zomer van 2020 één van de drukste zomers tot nu toe. Zelfs toen het weer mogelijk was om op vakantie te gaan, bleven veel verblijfsbezoekers voorzichtig. Dit was ook nog het geval in 2021 alhoewel gemeente Sluis zich qua toeristische overnachtingen weer op het niveau van 2019 bevond.

Evengoed zijn er de laatste tijd records gebroken: de zomer van 2020, het najaar van 2021 en het voorseizoen van 2022 waren voor Zeeland de drukste ooit voor wat betreft verblijfsbezoek.

Tabel 3 | Ontwikkeling aantal overnachtingen gemeente Sluis 2017-2021

Jaren	Toeristische overnachtingen
2017	3.716.700
2018	3.887.000
2019	4.026.000
2020	3.386.000
2021	4.077.700

Figuur 8 | Aantal overnachtingen per maand in Zeeland, gemeten door het CBS

Overnachtingen naar accommodatietype

Tabel 4 toont het aantal overnachtingen in gemeente Sluis gespecificeerd naar accommodatietype. Het totaal aantal overnachtingen dat is doorgebracht in de gemeente in 2021 is 4.077.700.

Toeristische overnachtingen zijn ongeveer 70% van het totaal⁵. Ook in andere kustgemeenten heeft toeristisch overnachten de overhand ten opzichte van vaste gasten; 60% op Schouwen-Duiveland en 80% in gemeente Veere.

Toeristisch kamperen is qua overnachtingen in de gemeente Sluis redelijk gelijk verdeeld met vast kamperen.

Er zijn ongeveer 35% meer overnachtingen doorgebracht in een hotel/pension/vakantiewoning dan op een (mini)camping⁶. Ter vergelijking, op Schouwen-Duiveland en in Veere is het omgekeerde het geval en is het aantal overnachtingen op (mini)campings aanzienlijk hoger dan in een hotel/pension/vakantiewoning.

Tabel 4 | Toeristische overnachtingen naar accommodatietype in 2021

Accommodatietype	Gemeente Sluis
Toeristische overnachtingen	
Toeristisch kamperen op (mini)camping	789.300
Hotel en pension	213.100
Vakantiewoningen op parken / particuliere verhuur (woning / logies)	1.758.400
Jachthaven - passanten	10.900
Strandslaaphuisjes	21.700
Totaal	2.793.400
Vaste gasten	
Vast kamperen op jaarplaats	461.200
Vast kamperen op seizoenplaats	211.100
Vaste ligplaatsen	39.900
Tweede woningen	572.000
Totaal	1.284.300
TOTAAL	4.077.700

*Alle getallen in bovenstaande tabel zijn afzonderlijk afgerond

⁵ $2.793.400 / 4.077.700 = 68,5\%$

⁶ $(213.100 + 1.758.400)$ versus $(789.300 + 461.200 + 211.100)$

3. Dagbezoek in gemeente Sluis

3.1 Database Vrijetijdsaanbod Zeeland

Introductie

De afgelopen jaren heeft HZ Kenniscentrum Kusttoerisme gewerkt aan het in kaart brengen van een ‘witte vlek’ in de toeristisch-recreatieve data. Hoewel er wel inzicht is geweest in data over o.a. overnachtingen, bestedingen en aanbod van verblijfsaccommodaties was het inzicht in dagrecreatie vrij beperkt. Zowel over het aantal dagbezoekers als het vrijetijdsaanbod was weinig tot geen concrete data beschikbaar. HZ Kenniscentrum Kusttoerisme ontwikkelde mede om deze reden vanaf 2021 de Database Vrijetijdsaanbod Zeeland. Het doel van deze database, gefinancierd door Provincie Zeeland, is om beter inzicht te krijgen in de aard, spreiding en omvang van het Zeeuwse, toeristisch relevante vrijetijdsaanbod. Denk hierbij aan recreatieve routes, dagattracties, musea, natuurgebieden, stranden, horeca, detailhandel, etc. Inzicht in dit vrijetijdsaanbod kan onder andere helpen om eventuele toeristische druk in relatie tot regionale draagkracht in beeld te brengen. Ook biedt een dergelijke database inzicht in de (beoogde) diversiteit van het Zeeuwse vrijetijdsaanbod en helpt het bij de ontwikkeling en beoordeling van nieuwe initiatieven. In 2021 is een eerste analyse uitgevoerd op basis van open data. Data over het Zeeuwse vrijetijdsaanbod is in 2022 verzameld op basis van een aantal landelijke bronnen, zoals bijvoorbeeld het Handelsregister van de Kamer van Koophandel én verschillende openbare kaartlagen via het Nationaal Georegister. Bovendien zijn er eigen inventarisaties en onderzoeken uitgevoerd om de beschikbare data aan te vullen en compleet te maken. Tijdens de inventarisatie van het Zeeuwse vrijetijdsaanbod voor de Database Vrijetijdsaanbod Zeeland is er gewerkt aan dataverzameling voor ruim 50 categorieën en de uiteindelijke ontsluiting van de verschillende soorten beschikbare data. De Database Vrijetijdsaanbod Zeeland wordt jaarlijks geactualiseerd.

Interessante clusters

Dit hoofdstuk licht een aantal categorieën en clusterings van toeristisch relevant vrijetijdsaanbod in gemeente Sluis toe en schetst een indruk van een deel van het vrijetijdsaanbod in de gemeente. De toegelichte categorieën in dit hoofdstuk zijn gekozen op basis van de meest aanwezige én interessante clusterings in de gemeente. Zo is het bijvoorbeeld interessanter om inzicht te bieden in de talloze mogelijkheden voor waterrecreatie (42) dan in het aantal escape rooms (1), skihallen (0) en kartbanen (0). Zie bijlage 1 voor de volledige afbakening en bijlage 2 voor een overzicht van de gehanteerde databronnen per toegelichte categorie.

Zeeuws perspectief

Onderstaande tabel geeft drie uitgelichte categorieën en clusters van het geïnventariseerde vrijetijdsaanbod in gemeente Sluis weer in combinatie met het aantal locaties in de gemeente én het aandeel van deze locaties van het Zeeuwse totaal.

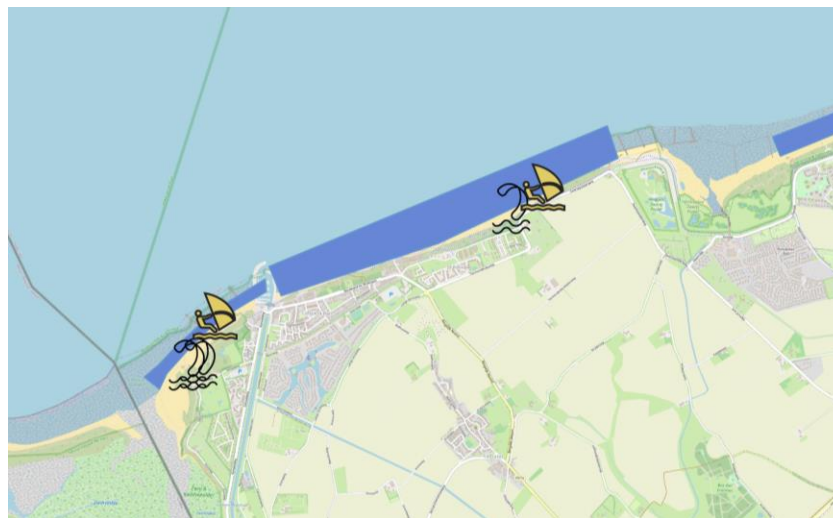
Tabel 5 | Aandeel vrijetijdsaanbod gemeente Sluis ten opzichte van Zeeland

Categorie	Aantal locaties	Aandeel v. Zeeland
Waterrecreatie	42	20%
Cultuur & Erfgoed	31	11%
Restaurants & Cafés	102	13%

Waterrecreatie

Inwoners, verblijfsbezoekers en dagbezoekers hebben veel mogelijkheden voor waterrecreatie in de gemeente Sluis. Zo bevat de Database Vrijetijdsaanbod Zeeland 29 zwemlocaties (blauw) aan de kust, twee spots om te windsurfen (geel), drie kitesurfspots (zwart-wit) en een kitesurfschool in gemeente Sluis. De database bevat momenteel vier locaties waar SUP's, kajaks en boten worden verhuurd. Gemeente Sluis telt drie toeristisch relevante zwembaden die ook geschikt zijn voor dagbezoekers in Oostburg, Aardenburg & IJzendijke. Zie tabel 6 voor een overzichtelijke weergave van al het geïnventariseerde vrijetijdsaanbod m.b.t. waterrecreatie in de Database Vrijetijdsaanbod Zeeland, enerzijds in absolute aantallen in gemeente Sluis en anderzijds als percentage van het Zeeuws totaal. Zie bijlage 3 voor een kaart van de hele gemeente.

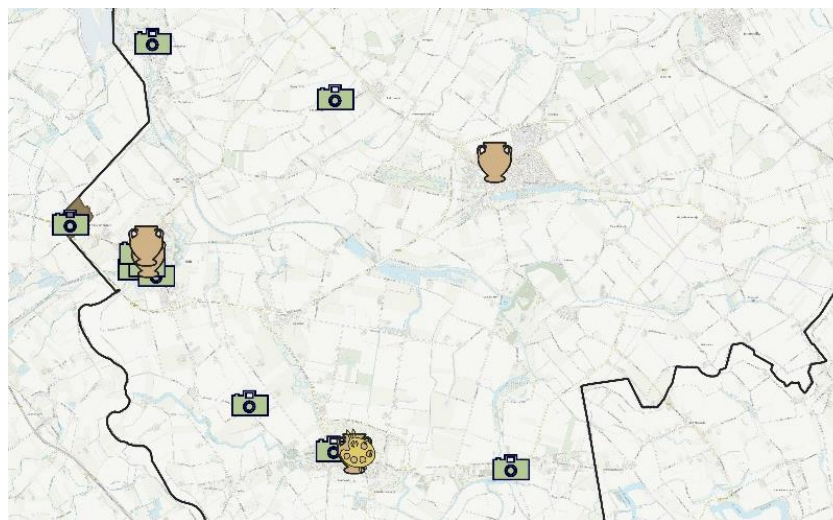
Figuur 9 | Waterrecreatie in een deel van gemeente Sluis

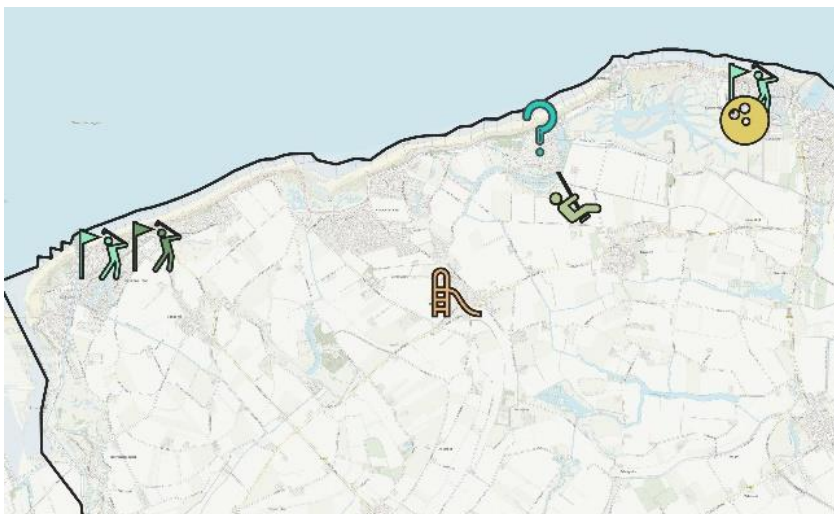
Cultuur & Erfgoed

Naast een galerie/expositieruimte (geel) telt de Database Vrijetijdsaanbod Zeeland ook negen musea (bruin) verspreid over de gemeente. Deze gegevens zijn gebaseerd op data uit het Handelsregister van de Kamer van Koophandel. Op Tripadvisor zijn er 20 bezienswaardige gebouwen (groen) onderscheiden zoals onder andere de Westpoort in Sluis en de vuurtoren van Breskens. De gemeente Sluis telt één beschermd dorps- & stadsgezicht: Sint Anna ter Muiden. Zie tabel 6 voor een overzichtelijke weergave van al het geïnventariseerde vrijetijdsaanbod m.b.t. cultuur & erfgoed in de Database Vrijetijdsaanbod Zeeland, enerzijds in absolute aantallen in gemeente Sluis en anderzijds als percentage van het Zeeuws totaal. Zie bijlage 4 voor een kaart van de hele gemeente.

Figuur 10 | Cultuur & erfgoed in een deel van gemeente Sluis

Figuur 11 | Attractiepunten in een deel van gemeente Sluis

Figuur 12 | Restaurants & cafés in een deel van gemeente Sluis

Attractiepunten

In gemeente Sluis zijn tal van attractiepunten, verspreid over de gemeente. Zo bevat de Database Vrijetijdsaanbod Zeeland bowlingbanen in o.a. Breskens en Sluis, golfbanen in Cadzand-Bad en Oostburg en midgetgolfbanen in Breskens, Cadzand-Bad en Aardenburg. In de Database Vrijetijdsaanbod Zeeland zijn bovendien twee casino's/ speelhallen in Sluis en een natuurspeelplaats in Groede geregistreerd. In de categorie speelparadijzen zijn er locaties in Groede, Eede en Sluis aanwezig in bovengenoemde database. Het lichtblauwe vraagteken duidt een escape room aan. In tabel 6 is het aantal attractiepunten per categorie weergegeven in absolute aantallen en als onderdeel van het totaal aantal geïnventariseerde attractiepunten in Zeeland. Deze data is in 2022 geïnventariseerd op basis van verschillende bronnen en wordt in 2023 geactualiseerd en waar mogelijk aangevuld. Zie bijlage 5 voor een kaart van de hele gemeente.

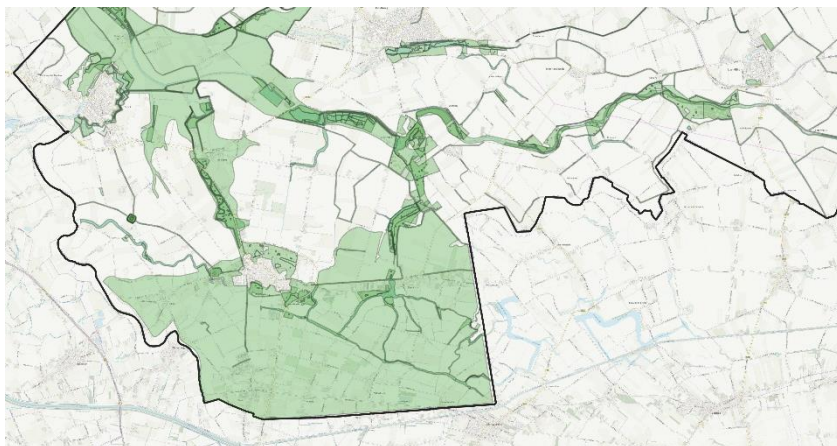
Restaurants & Cafés

In 2021 stonden in het Handelsregister van de Kamer van Koophandel 96 restaurants en 33 cafés in de gemeente geregistreerd. Deze bevinden zich voor een groot deel aan de kust, in Sluis of in Oostburg. Daarnaast zijn er ,binnen de afbakeningen, in de gemeente twee ijssalons ingeschreven in het KVK Handelsregister (2021) en benoemt Routebureau Zeeland 12 fietscafés. Deze fietscafés kunnen overlappen met eerder genoemde restaurants of cafés, aangezien deze anders worden gedefinieerd. Figuur 12 toont de spreiding van restaurants (zwart) en cafés (rood) in een deel van gemeente Sluis. Het is mogelijk dat iconen enigszins overlappen. Zie tabel 6 voor alle geïnventariseerde horeca in de Database Vrijetijdsaanbod Zeeland en bijlage 6 voor een kaart van de hele gemeente.

Natuurbeleving

In gemeente Sluis is een groot aantal beschermde (natuur)gebieden zoals de Verdrongen Zwarte Polder, het gebied in het zuiden van de gemeente en Waterdunen. Verder zijn het Groote Gat, de Westerschelde, het Zwin & de Kievittepolder geregistreerd als Natura 2000-gebieden. Naast deze beschermde gebieden zijn er aan de kust ook wetlands, stiltegebieden en vele andere mogelijkheden voor buitenrecreatie. Ook hierover is data aanwezig in de Database Vrijetijdsaanbod Zeeland en kunnen kaarten worden geproduceerd. In tabel 6 is het aantal Natura 2000-gebieden en Nationale Parken in gemeente Sluis weergegeven in absolute aantallen en als onderdeel van het totaal aantal geïnventariseerde gebieden binnen deze categorieën in de Database Vrijetijdsaanbod Zeeland. Zie bijlage 7 voor een kaart van de hele gemeente.

Figuur 13 | Beschermde gebieden in een deel van gemeente Sluis

Aangezien sommige natuurgebieden in de gemeente onderdeel uitmaken van een landelijk of Zeeuws netwerk is het niet mogelijk om deze te kwantificeren.

Tabel 6 | Aandeel vrijetijdsaanbod gemeente Sluis ten opzichte van Zeeland

Categorie	Aantal locaties gemeente Sluis	Aandeel v. Zeeland
Waterrecreatie		
Zwemlocaties	29	6%
Windsurfspots	2	18%
Windsurfscholen	0	0%
Kitesurfspots	3	18%
Kitesurfscholen	1	14%
Zwembaden	3	10%
SUP-, kajak- & bootverhuur	4	14%
Cultuur & Erfgoed		
Galerieën & Expositieruimtes	1	4%
Musea	9	14%
Bezienswaardige gebouwen	20	11%
Beschermde dorps- & stadsgezichten	1	6%
Attractiepunten		
Bowlingbanen	2	20%
Midgetgolfbanen	3	25%
Casino's / speelhallen	2	25%
Natuurspeelplaatsen	3	60%
Speelparadijzen	1	7%
Horeca		
Restaurants	96	19%
Cafés	33	13%
Fietscafés	12	11%
IJssalons	2	10%
Natuurbeleving		
Natura 2000	4	25%
Nationale Parken	0	0%

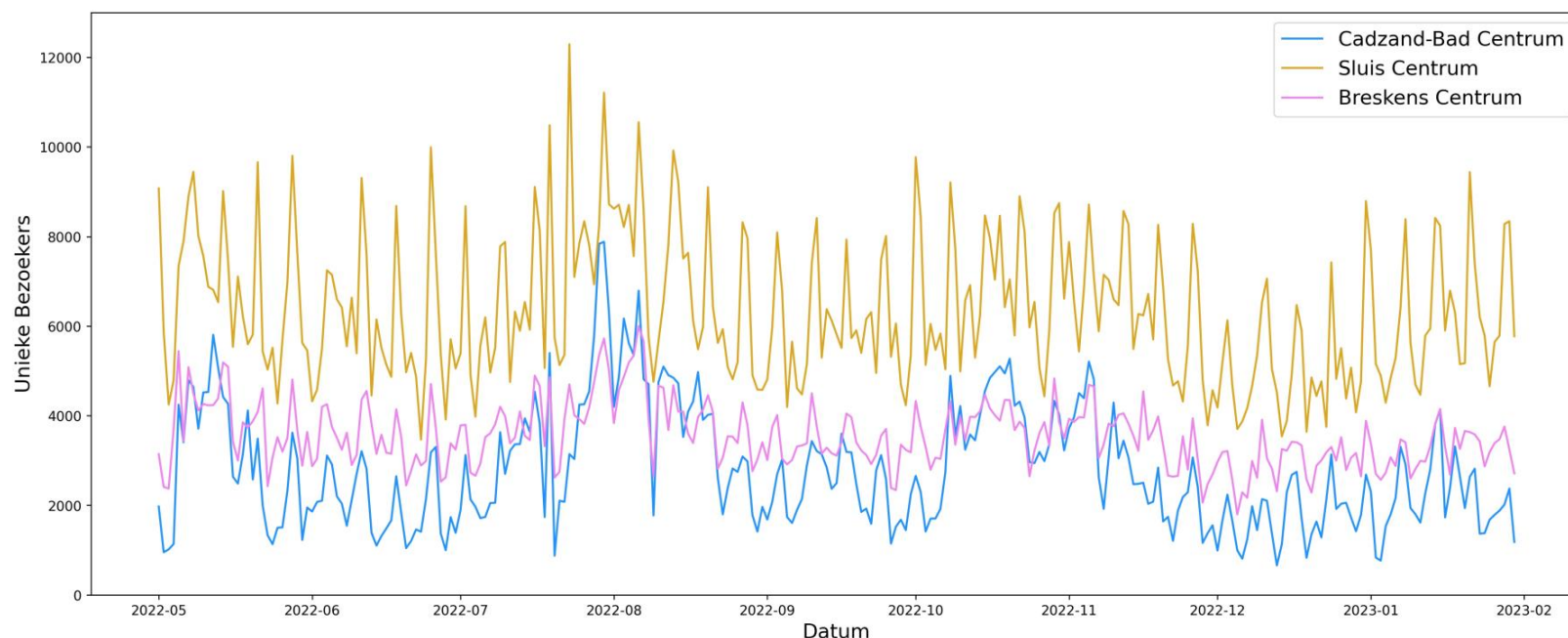
3.2 Druktebeeld gemeente Sluis 2022

Er zijn veel cijfers bekend over verblijfsbezoekers en het aanbod van bijvoorbeeld vrijetijdsaanbod & toeristische verblijfsaccommodaties voor bezoekers. Inzicht krijgen in de omvang en impact van dagbezoek is echter heel moeilijk. Dagbezoekers zijn vaak het totaal van variërende groepen inwoners uit de regio en bezoekers uit binnen- en buitenland die voor een aantal uur of een dagje naar bijvoorbeeld gemeente Sluis komen. Om toch een idee te kunnen geven van de drukte in gemeente Sluis is experimentele data van druktemetingen voor meerdere locaties ingekocht bij Resono. Het bedrijf Resono meet drukte op een vooraf afgebakende locatie met een mobiel panel van ruim 1,7 miljoen Nederlanders. Met behulp van dit panel kan een nauwkeurige schatting worden gegeven van de drukte op de gekozen locaties binnen een bepaald tijdsbestek. Voor gemeente Sluis zijn locaties in kernen, natuurgebieden en op stranden onderzocht.

Bij het analyseren van de druktemetingen van Resono kan een figuur met het druktebeeld in de periode 1 mei 2022 t/m 1 februari 2023 worden gegenereerd. Onderstaande figuur geeft het aantal unieke bezoekers per dag weer op drie verschillende locaties in gemeente Sluis. Uit de analyse en onderstaande figuur blijkt dat er gedurende de meetperiode de meeste unieke bezoekers zijn waargenomen in het centrum van Sluis, maar dat er vergelijkbare bezoekerspatronen zijn te herkennen in het centrum van Breskens en Cadzand-Bad.

Een belangrijke kanttekening bij alle Resono-data is dat dit experimentele data betreft en alleen inzicht geeft in Nederlandse bezoekers. Aantallen en patronen van buitenlandse bezoekers zijn hierin dus buiten beschouwing gelaten. Het daadwerkelijke aantal unieke bezoekers is hoogstwaarschijnlijk dus substantieel hoger.

Figuur 14 | Aantal gemeten unieke bezoekers per dag op verschillende locaties in gemeente Sluis

Herkomst bezoekers

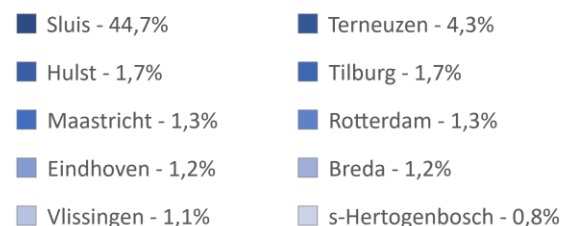
Het is mogelijk om uit de data van Resono de woonplaats van bezoekers af te leiden. Zo kan dus voor alle bezoekers aan de afgebakende locaties in gemeente Sluis de woonplaats worden bepaald. Per locatie kan voor elke maand in de meetperiode een overzicht worden gegenereerd om te zien in welke Nederlandse gemeenten de bezoekers woonachtig waren. Bovendien kan per gemeente worden weergegeven hoeveel procent van het totaal aantal bezoekers in deze gemeente woonachtig waren. Zo kwam in augustus 2022 bijvoorbeeld 44,7% van alle bezoekers aan het centrum van Sluis uit gemeente Sluis en 1,7% uit gemeente Tilburg. Wanneer de percentages van alle Zeeuwse gemeenten worden opgeteld, geeft dit een idee van het aandeel Zeeuwse bezoekers op een bepaalde locatie. In de maand augustus was dit percentage in het centrum van Sluis bijvoorbeeld 54,5%. Dit houdt dus in dat de overige 45,5% van alle unieke bezoekers aan het centrum van Sluis niet woonachtig waren in een Zeeuwse gemeente, maar in een andere Nederlandse gemeente. In juni en oktober verschillen deze percentages echter weer. Bezoekers die op vakantie zijn buiten de afgebakende locaties en vanuit hun logeeradres een locatie bezoeken kunnen helaas (nog) niet worden onderscheiden. In tabel 7 zijn voor de maanden juni, augustus en oktober 2022 de top 10 Nederlandse herkomstgemeenten van de bezoekers aan het centrum van Sluis weergegeven. Uit deze data blijkt onder andere dat het totaalpercentage van alle Zeeuwse gemeenten in de periode van de zomervakanties lager is dan in het voorjaar. Bovendien blijkt uit tabel 7 en figuur 15 dat een groot deel van de Nederlandse bezoekers in gemeente Sluis zelf of omliggende gemeenten woonachtig was. Figuur 15 geeft de herkomst van alle unieke bezoekers aan het centrum van Sluis in augustus 2022 geografisch weer.

Een belangrijke kanttekening bij alle Resono-data is dat dit experimentele data betreft en alleen inzicht geeft in Nederlandse bezoekers. Aantallen en patronen van buitenlandse bezoekers zijn hierin dus buiten beschouwing gelaten. Het daadwerkelijke aantal unieke bezoekers is hoogstwaarschijnlijk dus substantieel hoger.

Tabel 7 | Herkomst bezoekers centrum Sluis per maand 2022 (top 10)

Juni		Augustus		Oktober	
Gemeentenaam	Percentage	Gemeentenaam	Percentage	Gemeentenaam	Percentage
Sluis	50,5%	Sluis	44,7%	Sluis	40,4%
Terneuzen	5,5%	Terneuzen	4,3%	Terneuzen	3,9%
Tilburg	1,7%	Hulst	1,7%	Amsterdam	2,0%
Breda	1,5%	Tilburg	1,7%	Tilburg	1,9%
Eindhoven	1,4%	Maastricht	1,3%	Eindhoven	1,6%
Vlissingen	1,2%	Rotterdam	1,3%	Rotterdam	1,4%
Roosendaal	1,2%	Eindhoven	1,2%	Hulst	1,3%
Hulst	1,1%	Breda	1,2%	Breda	1,1%
Middelburg	0,8%	Vlissingen	1,1%	's-Hertogenbosch	0,9%
Goes	0,8%	's-Hertogenbosch	0,8%	Apeldoorn	0,8%
Totaal Zeeuwse gem.	61,2%	Totaal Zeeuwse gem.	54,5%	Totaal Zeeuwse gem.	49,8%

Figuur 15 | Herkomst bezoekers centrum Sluis augustus 2022 (top 10)

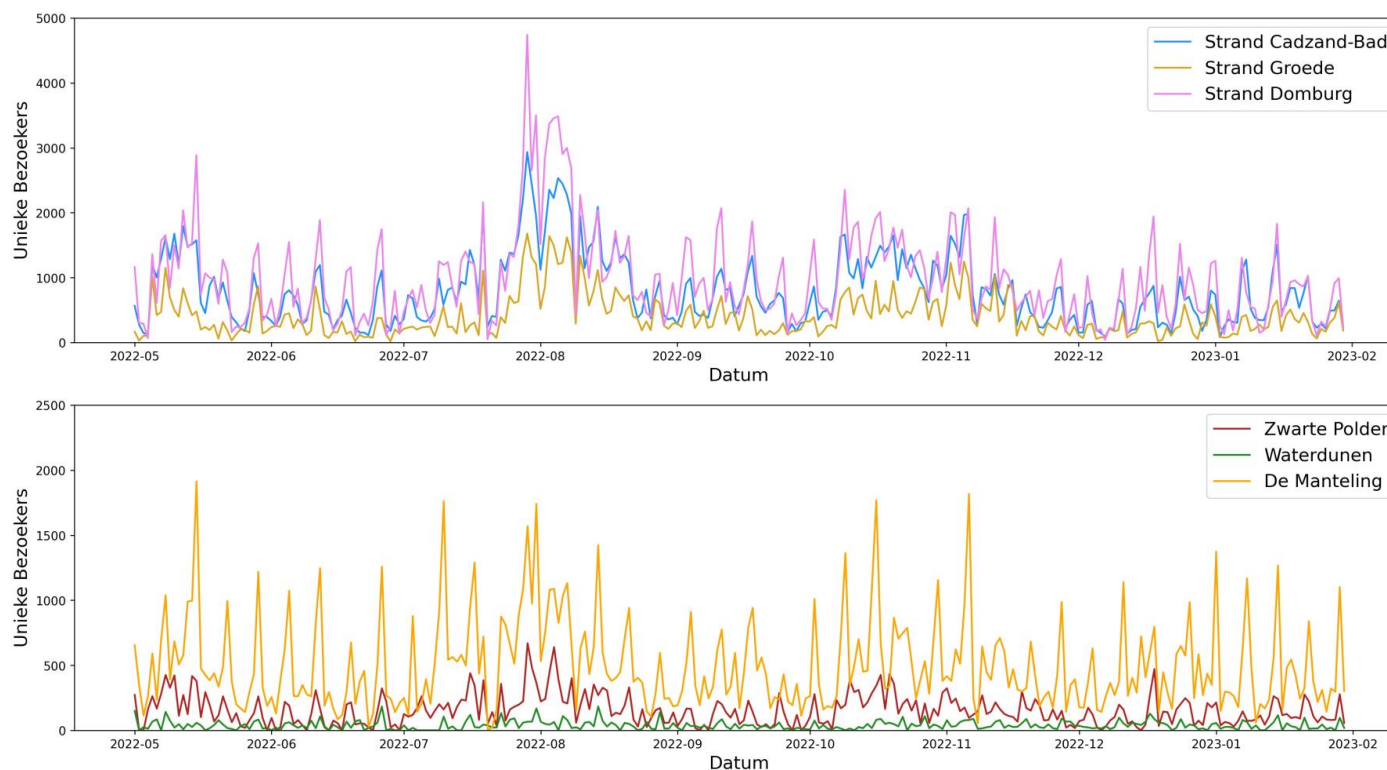
Druktemetingen op vergelijkbare locaties

Onderstaand figuur geeft het aantal unieke bezoekers per dag weer op twee stranden en twee natuurgebieden in gemeente Sluis gedurende de meetperiode. Let op: de y-assen in onderstaande afbeeldingen verschillen. Bovendien is ook een druktebeeld gegenereerd voor een vergelijkbare Zeeuwse locatie buiten de gemeente. Zo wordt het druktebeeld van de stranden bij Cadzand-Bad en Groede vergeleken met de druktemeting op het strand van Domburg en worden de natuurgebieden in gemeente Sluis vergeleken met de Manteling van Walcheren.

Hieruit blijkt onder andere dat er op de vergeleken stranden en in de vergeleken natuurgebieden gelijkaardige patronen zijn te herkennen, zowel gedurende het jaar als in een week. Zo is het in de periode van de zomervakanties bijvoorbeeld aanzienlijk drukker dan in begin juni en zijn er duidelijke piekmomenten in de weekenden en vakanties te herkennen. Zie bijlage 8 voor de afbakeningen van de gemeten locaties.

Een belangrijke kanttekening bij alle Resono-data is dat dit experimentele data betreft en alleen inzicht geeft in Nederlandse bezoekers. Aantallen en patronen van buitenlandse bezoekers zijn hierin dus buiten beschouwing gelaten. Het daadwerkelijke aantal unieke bezoekers is hoogstwaarschijnlijk dus substantieel hoger.

Figuur 16 en 17 | Aantal gemeten unieke bezoekers per dag op verschillende locaties in gemeente Sluis en op een vergelijkbare locatie buiten de gemeente

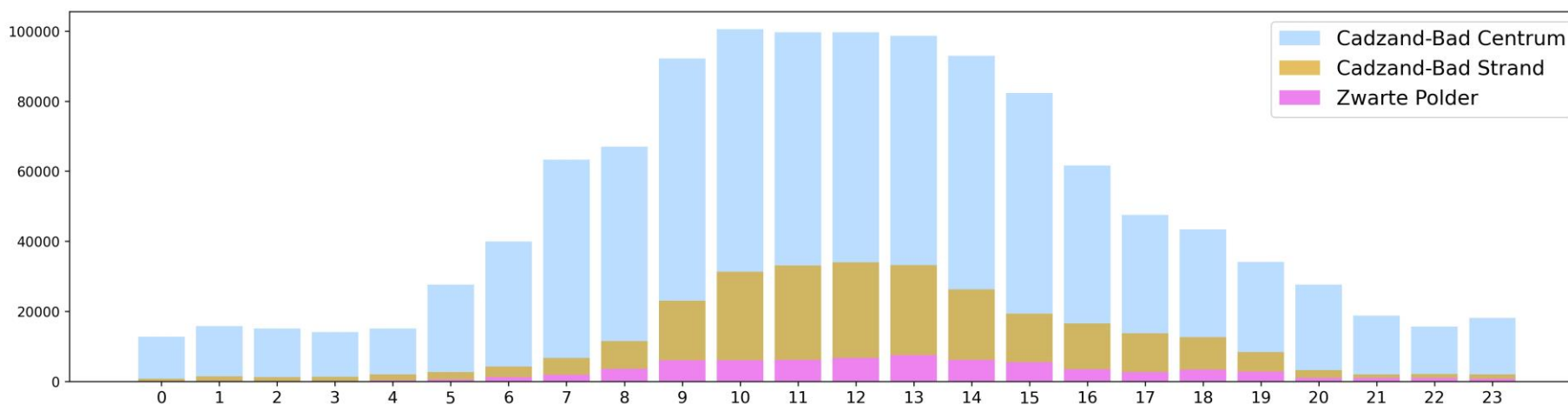
Bezoekers gesommeerd per uur

De druktemetingen van Resono bieden niet alleen inzicht in de aantallen en herkomst van Nederlandse bezoekers, maar ook in totaalaantallen. De som van alle geregistreerde bezoekers kan per uur en per dag worden geanalyseerd. Hierdoor kan van uur tot uur tijdens de meetperiode het totaalaantal unieke bezoekers worden weergegeven. Dit geeft dus een globaal druktebeeld gedurende de dag. Wanneer dit voor meerdere locaties wordt gedaan kan het verschil in patronen en aantallen unieke bezoekers tijdens de meetperiode worden geanalyseerd. Dit is te zien in onderstaande figuur. Hieruit blijkt bijvoorbeeld dat alle locaties het meest zijn bezocht in de middagen, maar dat het centrum van Cadzand-Bad zeker ook wel bezoekers heeft gehad in de avonduren en vroege ochtenden.

Zeker vergeleken met het strand van Cadzand-Bad en de Verdrongen Zwarte Polder, waar 's nachts bijna geen unieke bezoekers zijn gemeten, valt het verschil op. In absolute aantallen valt bovendien op dat in het centrum van Cadzand-Bad veel meer Nederlandse bezoekers zijn geteld dan op het strand en in de Verdrongen Zwarte Polder. Figuur 18 geeft een globaal beeld weer van alle unieke bezoekers (bijvoorbeeld tussen 11:00 en 12:00) op de drie locaties in de gemeente Sluis tijdens de meetperiode. Zie bijlage 8 voor de afbakening van de gemeten locaties.

Een belangrijke kanttekening bij alle Resono-data is dat dit experimentele data betreft en alleen inzicht geeft in Nederlandse bezoekers. Aantallen en patronen van buitenlandse bezoekers zijn hierin dus buiten beschouwing gelaten. Het daadwerkelijke aantal unieke bezoekers is hoogstwaarschijnlijk vaak substantieel hoger.

Figuur 18 | Aantal gemeten unieke Nederlandse bezoekers op 3 locaties in gemeente Sluis tijdens de meetperiode (gesommeerd per uur)

4. Het economisch belang van toerisme in gemeente Sluis

Introductie

In dit hoofdstuk worden de toeristische bestedingen, economische impact én de hieraan gekoppelde werkgelegenheid in gemeente Sluis in beeld gebracht. Om de totale toeristische bestedingen in de gemeente onder te kunnen verdelen naar accommodatietype ontbreekt onder andere uitgebreide data en informatie over toeristische bestedingen in het algemeen. Om schijnnauwkeurigheid te voorkomen zijn de analyses over toeristische bestedingen en economische impact van toerisme in gemeente Sluis in dit hoofdstuk voornamelijk op hoofdlijnen uitgevoerd en weergegeven.

Toeristische bestedingen

Uit data van het onderzoek Vakanties van Nederlanders (Centraal Bureau voor de Statistiek, 2022) kunnen gegevens over bestedingen van toeristen in Zeeland worden herleid. Binnen deze bestedingscijfers kan onderscheid worden gemaakt tussen bepaalde categorieën van uitgaven: accommodatie, vervoer, horeca en overig (boodschappen, entree, etc.). In tabel 8 zijn deze cijfers overzichtelijk weergegeven.

Tabel 8 | Bestedingen van toeristen in Zeeland, per persoon per nacht

Vakantie-uitgaven	Per nacht
Accommodatie	€ 27,02
Vervoer	€ 9,31
Horeca	€ 13,81
Overig (boodschappen, entree, etc.)	€ 7,27

Bestedingen van vaste gasten

Ook over de vaste gasten in Zeeland zijn bestedingscijfers bekend, onder andere uit het Vaste Gasten Onderzoek 2022 van HZ Kenniscentrum Kusttoerisme. Dit onderzoek geeft inzicht in de bestedingen van vaste gasten in Zeeland waarbij onderscheid kan worden gemaakt tussen de volgende categorieën per accommodatietype: eten en drinken buitenshuis, dagelijkse boodschappen, overige aankopen in winkels, overige uitgaven en entree/toegang voor activiteiten. In tabel 9 op de volgende pagina zijn deze cijfers overzichtelijk weergegeven per accommodatietype van vaste gasten in Zeeland.

Tabel 9 | Bestedingen van vaste gasten in Zeeland, per persoon per dag per accommodatietype

	Eten & drinken buitenshuis	Dagelijkse boodschappen	Overige aankopen in winkels	Overige uitgaven	Entree / toegang voor activiteiten	Totaal
Vast kamperen op jaarplaats	€ 7,14	€ 4,15	€ 5,00	€ 3,13	€ 1,67	€ 21,08
Vast kamperen op seizoenplaats	€ 7,32	€ 4,88	€ 5,00	€ 3,02	€ 1,78	€ 22,00
Vaste ligplaatsen	€ 10,00	€ 6,67	€ 7,14	€ 5,00	€ 1,79	€ 30,60
Tweede woningen	€ 12,50	€ 7,07	€ 5,00	€ 5,00	€ 1,83	€ 31,40

In tegenstelling tot een 'normale' verblijfsbezoeker heeft een vaste gast ook jaarlijkse uitgaven. Deze kosten zijn ook in beeld gebracht in het Vaste Gasten Onderzoek 2022 van HZ Kenniscentrum Kusttoerisme. De hoogte van deze jaarlijkse uitgaven verschilt per accommodatietype. Ook zijn niet alle kostenposten van toepassing op de verschillende typen. Zo hebben vaste gasten met een tweede woning of stacaravan op een jaarplaats niet te maken met stallingskosten. Het onderzoek laat zien dat respondenten met een tweede woning op jaarbasis de meeste uitgaven hebben (€ 10.527). Daarna volgt een jaarplaats met € 8.808.

De jaarlijkse kosten voor een seizoenplaats (€ 3.480) of vaste ligplaats (€ 2.038) liggen een stuk lager. Grote verschillen zijn zichtbaar binnen de kostenpost lokale belastingen en de kosten voor gas, water en elektra. Dit varieert van enkele tientallen euro's tot meer dan € 1.000. De jaarlijkse kosten verschillen per type verblijfsaccommodatie en worden gespecificeerd weergegeven in tabel 10. Zie hoofdstuk 8 van het Vaste Gasten Onderzoek 2022 voor een uitgebreide analyse van de (jaarlijkse) uitgaven van vaste gasten in Zeeland.

Tabel 10 | Jaarlijkse uitgaven van vaste gasten in Zeeland, naar accommodatietype

	Tweede woning	Jaarplaats	Seizoenplaats	Vaste ligplaats
Huur van de standplaats/licplaats	€ -	€ 3.538	€ 2.900	€ 1.100
Hypotheek / lening verblijfsaccommodatie	€ 4.000	€ 3.500	€ -	€ -
Lokale belastingen (bijv. rioolheffing, toeristenbelasting)	€ 1.246	€ 300	€ 245	€ 60
Bijdrage Vereniging van Eigenaren	€ 400	€ -	€ -	€ -
Gas / water / elektra	€ 1.100	€ 400	€ 135	€ -
Verzekeringen	€ 361	€ 220	€ -	€ 308
Stalling buiten het seizoen	€ -	€ -	€ 200	€ 570
Schoonmaak	€ 570	€ 275	€ -	€ -
TV / telefonie / internet	€ 500	€ 125	€ -	€ -
Contributie boekingsysteem / website / promotie	€ 1.350	€ -	€ -	€ -
Overig	€ 1.000	€ 450	€ -	€ -
Totaal	€ 10.527	€ 8.808	€ 3.480	€ 2.038

Totale bestedingen

Tabel 11 | Totale bestedingen door verblijfsbezoekers in gemeente Sluis (2021)

	Aantal overnachtingen	Totale bestedingen
Toeristisch verblijf	2.793.000	€ 160.648.000
Vaste gasten		
▪ Vast kamperen op jaarplaats	523.000	€ 9.354.000
▪ Vast kamperen op seizoensplaats	240.000	€ 4.498.000
▪ Vaste ligplaatsen in jachthavens	45.000	€ 1.180.000
▪ Tweede woningen	649.000	€ 17.449.000
Jaarlijkse uitgaven van vaste gasten		€ 24.698.000
Totaal	4.251.000	€ 217.827.000

*Alle getallen in bovenstaande tabel zijn afzonderlijk afgerond.

Ontwikkeling bestedingen 2015 – 2021

Tabel 12 | Ontwikkeling bestedingen door verblijfsbezoekers in gemeente Sluis

	2015	2016	2017	2018	2021
Toeristisch verblijf – bestedingen tijdens vakantie	€ 87.409.000	€ 89.655.000	€ 97.447.000	€ 116.967.500	€ 160.648.000
Vaste gasten – bestedingen tijdens vakantie	€ 18.606.000	€ 19.110.000	€ 19.514.000	€ 20.307.000	€ 32.481.000
Vaste gasten – jaarlijkse uitgaven	€ 19.841.000	€ 20.325.000	€ 20.569.000	€ 21.608.500	€ 24.698.000
Totaal	€ 125.856.000	€ 129.090.000	€ 137.530.000	€ 158.883.000	€ 217.827.000

*Alle getallen in bovenstaande tabel zijn afzonderlijk afgerond.

Economische impact

De berekening van de economische impact vindt plaats met behulp van een input-outputmodel (IO-model). IO-modellen laten zien in welke sectoren de effecten van elke bestede euro terecht komen, uitgedrukt in output, toegevoegde waarde en werkgelegenheid. Het is belangrijk op te merken dat het hier gaat om de economische impact van de bestedingen die de verblijfsbezoeker doet tijdens de vakantie.

Investerings van consumenten (bijv. aanschaf chalet), bedrijven (bijv. bouw of verbouw voorzieningen) en overheid zijn nog niet meegeteld. De totale economische spin-off van toerisme is dus nog groter. Dankzij toerisme is ook het draagvlak voor maatschappelijke voorzieningen groter. Jaarlijks vinden miljoenen overnachtingen plaats in de gemeente Sluis. Samen met de lokale bevolking zorgt dit voor een breed draagvlak voor bijvoorbeeld zorgvoorzieningen, openbaar vervoer, et cetera.

Allereerst worden de bestedingen van toeristen onderverdeeld naar bedrijfsklassen volgens de indeling van het CBS. Deze bestedingen zijn uitgedrukt in 'marktprijzen': prijzen die door consumenten worden betaald. Het IO-model is echter genoteerd in basisprijzen. Basisprijzen zijn prijzen exclusief belastingen, productgebonden subsidies en handels- en vervoersmarges. Alle prijzen worden daarom gecorrigeerd voor BTW en eventuele accijnzen (bijvoorbeeld brandstofaccijnzen).

In het IO-model wordt vervolgens zichtbaar welke sectoren nodig zijn om de bestedingen mogelijk te maken: de horeca heeft bijvoorbeeld elektriciteit en gas nodig van energiebedrijven om gasten te kunnen bedienen. Deze directe en indirecte relaties worden met het IO-model inzichtelijk gemaakt.

In de bijlagen wordt het IO-model stap voor stap toegelicht. Uiteindelijk resulteert de berekening in de toegevoegde waarde die gecreëerd wordt in de regionale economie van gemeente Sluis en de werkgelegenheid die daarmee samenhangt.

Bij het berekenen van de werkgelegenheidseffecten wordt geen rekening gehouden met seizoenseffecten of overwerken, de benodigde arbeid is omgerekend naar banen, uitgaande van de gemiddelde arbeidsproductiviteit in de verschillende sectoren. Het is een lineair model, er wordt niet van uitgegaan dat het bestaande personeel meer of efficiënter gaat werken en ook wordt geen rekening gehouden met de werking van de arbeidsmarkt, zoals dat een toenemende vraag naar arbeid zou kunnen leiden tot loonstijgingen. Ten slotte wordt ook geen rekening gehouden met pendel van werknemers en het daarmee samenhangende weglekken van inkomen, bijvoorbeeld inwoners van andere gemeenten die in gemeente Sluis werken of omgekeerd.

Tabel 13 | Economische effecten van verblijfstoerisme in gemeente Sluis

	Totale bestedingen verblijfstoerisme	Gecorrigeerde bestedingen (na aftrek belastingen)	Toegevoegde waarde	Werkgelegenheid als gevolg van verblijfstoerisme (aantal banen)	Aandeel in totale werkgelegenheid
2021	€ 217.827.000	€ 140.579.000	€72.404.000	2.263	20,2%

**Alle getallen in bovenstaande tabel zijn afzonderlijk afgerond.*

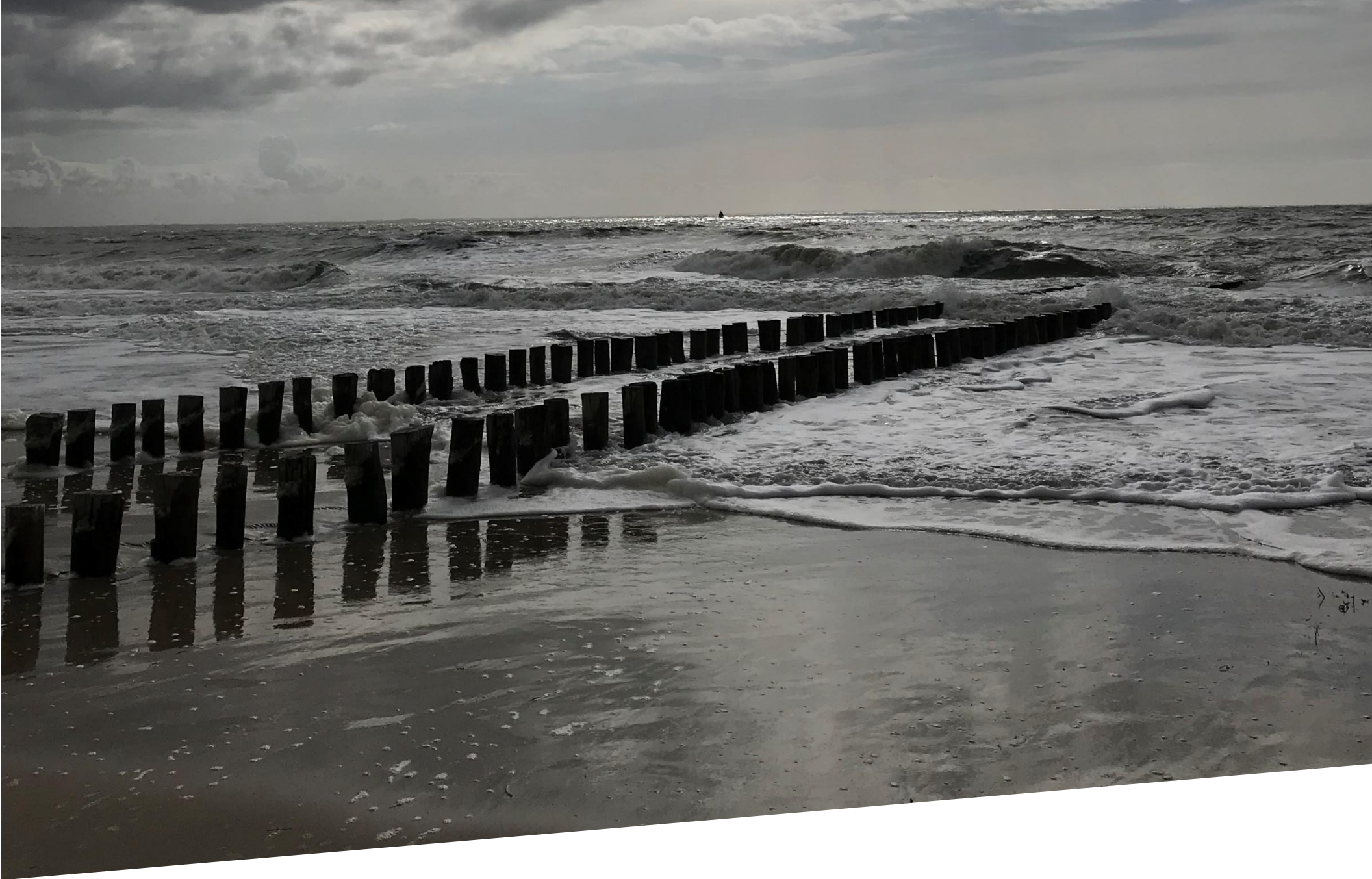
De economische impact van het verblijfstoerisme voor gemeente Sluis is zeer groot. De bestedingen ter waarde van € 217,8 miljoen zorgden voor 2.263 banen in de gemeente, verspreid over alle economische sectoren. Tabel 14 op de volgende pagina laat zien in welke sectoren de banen worden gegenereerd.

Het verblijfstoerisme genereert 20,2% van alle banen in gemeente Sluis. In bovenstaande cijfers is de economische impact van dagtoerisme nog niet meegenomen. De totale impact van toerisme is dus nog groter.

Tabel 14 | Economische effecten van verblijfstoerisme in gemeente Sluis – verdeeld naar sectoren

	Gecorrigeerde bestedingen (na aftrek belastingen)	Toegevoegde waarde	Werkgelegenheid (aantal banen)
A Landbouw, bosbouw en visserij		€ 160.300	1
B Delfstoffenwinning		€ 6.000	0
C Industrie	€ 362.000	€ 1.309.000	11
D Energievoorziening		€ 41.200	0
E Waterbedrijven en afvalbeheer		€ 47.500	0
F Bouwnijverheid		€ 149.300	1
G Handel		€ 5.160.000	68
H Vervoer en opslag		€ 559.200	6
I Horeca	€ 128.377.000	€ 58.435.000	2.032
J Informatie en communicatie		€ 146.300	1
K Financiële dienstverlening		€ 202.300	1
L Verhuur en handel van onroerend goed		€ 993.800	1
M Zakelijke dienstverlening		€ 1.253.000	18
N Openbaar bestuur en overheidsdiensten		€ 108.600	1
O Onderwijs		€ 143.600	2
P Gezondheids- en welzijnszorg		€ 22.000	0
Q Cultuur, sport en recreatie	€ 8.232.000	€ 3.518.000	116
R Overige dienstverlening		€ 150.000	2
Handels-en vervoersmarges	€ 3.606.000		
Totaal	€ 140.579.000	€ 72.404.000	2.263

*Alle getallen in bovenstaande tabel zijn afzonderlijk afgerond.

5. Bijlagen

Bijlage 1 – Afbakening Database Vrijetijdsaanbod Zeeland

De afbakening van de Database Vrijetijdsaanbod Zeeland is de leidraad voor de gebruikte categorieën en definities. Daarnaast zijn de vrijetijdsactiviteiten uit het Nieuw Vrijetijdsonderzoek 2022/2023 van NBTC gebruikt tijdens de inventarisatie om het vrijetijdsaanbod zo goed mogelijk in kaart te brengen. Daarbij is *common sense* belangrijk, en is er continu geëvalueerd of de gekozen aanpak de categorieën voldoende in kaart brengt.

1. Toerisme

De scope voor deze inventarisatie van het vrijetijdsaanbod is vanuit toerisme. Het gaat in deze inventarisatie niet om het volledige vrijetijdsaanbod, maar om het aanbod dat toeristisch relevant is.

2. Vrije tijd

Het gaat in deze inventarisatie om plekken waar men vrije tijd kan doorbrengen. Aanbod waar dit niet kan, is vanwege dit uitgangspunt niet relevant.

3. Verenigingen

Voorzieningen ten behoeve van verenigingen zijn niet relevant. Verenigingsactiviteiten zijn vanwege de frequentie immers onderdeel van de normale leefomgeving.

4. Jachthavens

Jachthavens zijn uitvalsbases voor varen en zeilen, maar zijn onderdeel van de aanboddatabase verblijfsaccommodaties en niet van deze inventarisatie.

5. Permanent aanbod

In deze inventarisatie wordt alleen aanbod opgenomen van permanente aard, met een vaste locatie, en de permanente infrastructuur voor tijdelijk aanbod.

6. Horeca met logiesfunctie

Horecabedrijven met alleen een logiesfunctie worden opgenomen in de aanboddatabase verblijfsaccommodaties om dubbelingen te voorkomen.

7. Erfgoed

Erfgoed wordt afgebakend tot te bezoeken plekken. Daarmee vallen erfgoedobjecten en immaterieel erfgoed sowieso buiten deze inventarisatie. Gebouwen moeten bezocht kunnen worden, men moet er naar binnen kunnen. Bovendien moet een gebouw reguliere openingstijden hebben en niet slechts eenmaal per jaar bezocht kunnen worden tijdens Open Monumentendag.

8. Wellness

Afgebakend tot wellnesscentra met een bovenregionale aantrekkingskracht, geen schoonheidssalons, sauna's en zonnebankcentra met een lokale functie.

9. Speeltuinen

Opgenomen worden speeltuinen met betaalde entree of een bovenlokale aantrekkingskracht. Bovenlokale aantrekkingskracht te definiëren vanuit regionale kennis.

10. Horeca

Horecabedrijven met alleen afhaalfunctie/bezorgfunctie worden niet opgenomen in deze inventarisatie. Dit aanbod is onderdeel van de normale leefomgeving.

11. Funshoppen

Niet alle individuele winkels worden opgenomen in deze inventarisatie. Er wordt uitgegaan van winkelgebieden zoals vastgesteld door Locatus: centrale-, ondersteunende- en overige winkelgebieden. Een winkelgebied bestaat uit minimaal vijf geconcentreerde verkooppunten in de detailhandel. Een uitzondering hierop zijn de supermarktcentra. Ondersteunende winkelgebieden (lokale functie) en centrale winkelgebieden met minder dan 50 verkooppunten worden niet opgenomen in deze inventarisatie.

Bijlage 2 – Databronnen Database Vrijetijdsaanbod Zeeland

1. Horeca

Horeca	Dataverzamelmethode	Opmerkingen
Restaurants	KVK Handelsregister: SBI code – 56101 • Handmatig nagekeken of een locatie voldoet aan de gemaakte afbakening en of er een daadwerkelijke locatie is die open is.	Data uit 2021
Cafés	KVK Handelsregister: SBI code – 5630 • Handmatig nagekeken of een locatie voldoet aan de gemaakte afbakening en of er een daadwerkelijke locatie is die open is.	Data uit 2021
Fietscafés	Specifieke categorie binnen Zeeland, data via Routebureau Zeeland.	
IJssalons	KVK Handelsregister: SBI code - 56102 • Handmatig nagekeken of een locatie voldoet aan de gemaakte afbakening en of er een daadwerkelijke locatie is die open is. • Gefilterd op naam (moet bevatten: 'ijs', 'ice, of 'gelato')	Data uit 2021

2. Buitenrecreatie

Buitenrecreatie	Dataverzamelingsmethode	Opmerkingen
Natuurgebieden		
Natuurnetwerk Nederland	Nationaal Georegister Het NNN (voorheen EHS) is een netwerk van gebieden in Nederland waar de natuur voorrang heeft. Het netwerk helpt voorkomen dat planten en dieren in geïsoleerde gebieden uitsterven en dat natuurgebieden hun waarde verliezen. Het NNN kan worden gezien als de ruggengraat van de Nederlandse natuur. Dit bestand bevat informatie conform de INSPIRE-dataspecificaties voor beschermde gebieden.	
Beschermde gebieden	Nationaal Georegister Deze dataset bevat de voor Nederland als INSPIRE aangemerkte bestanden in het thema beschermde gebieden, waaronder Natura2000, stiltegebieden en nationale landschappen.	
Natura2000	Nationaal Georegister Natura 2000 gebieden	
Stiltegebieden	National Georegister Stiltegebieden - Provincies (INSPIRE geharmoniseerd)	
Nationale landschappen	Nationaal Georegister Provinciaal Landschapsbeleid (voorheen Nationale Landschappen) - Provincies (INSPIRE geharmoniseerd)	
Wetlands	Nationaal Georegister Wetlands WMS	

3. Cultuur & Erfgoed

Cultuur & Erfgoed	Dataverzamelmethode	Opmerkingen
Museum, galerie & expositieruimte		
Musea	Via webscraping data opgehaald uit Museumgids Nederland - Een kaart met alle Nederlandse musea binnen de museumgids (1776 musea) onderverdeeld in de categorieën: beeldende kunst, archeologie, cultuurhistorie, natuurhistorie, transport/technisch, volkenkunde & maritime. - Vervolgens het KVK-Handelsregister nagelopen o.b.v. de SBI-code (91021)	
Galerie & expositieruimte	KVK Handelsregister: SBI code - 91022	Binnen deze categorie de volgende verbijzonderingen gehanteerd om bepaalde recreatieve aantrekkingskracht 'te meten' : - Op afspraak - Inloop mogelijk - Wisselende exposities
Bezienswaardige gebouwen		

Bezienswaardige gebouwen	Via webscraping data opgehaald van Tripadvisor. Dit via 'Bezienswaardigheden in Zeeland' -> 'Soorten attracties' -> 'Bezienswaardigheden en monumenten'. https://www.tripadvisor.nl/Attractions-g188617-Activities-c47-a_allAttractions.true-Zeeland_Province.html	Er is voor deze manier gekozen omdat het lastig is te bepalen welk monument daadwerkelijk aantrekkingskracht heeft bij verblijfs- en dagtoeristen. Deze lijst vanuit Tripadvisor biedt (op dit moment) 183 plekken welke vanuit het perspectief van de reiziger waardevol zijn om te bezoeken. Onder deze categorie vallen ook autoroutes, deze zijn in een nieuwe categorie onder routes geplaatst.
Beschermde stads- en dorpsgezichten		
Beschermde stads- en dorpsgezichten	Nationaal Georegister Beschermde stads- en dorpsgezichten	

4. Waterrecreatie

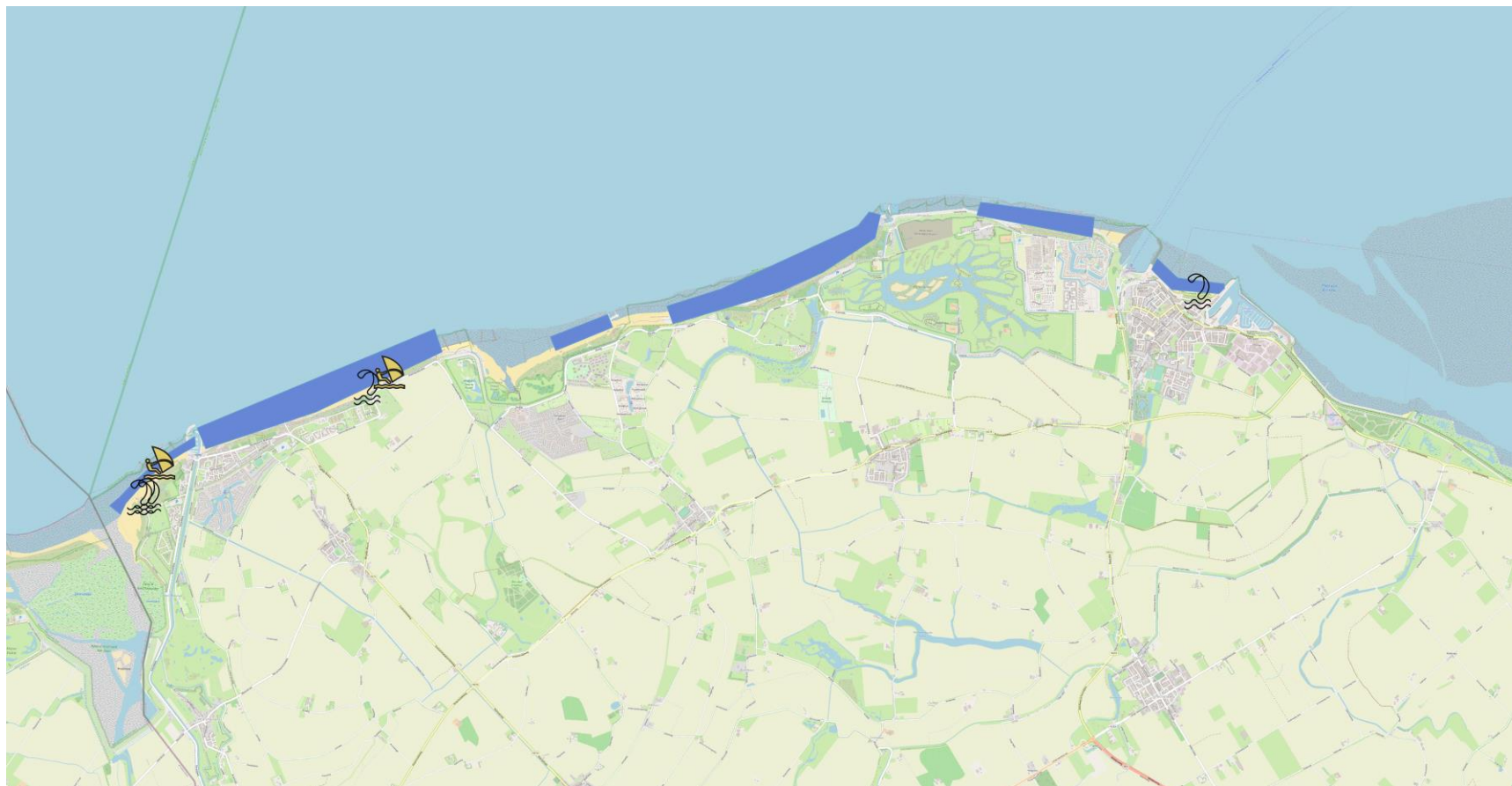
Waterrecreatie	Dataverzamelingsmethode	Opmerkingen
Zwembaden		
Zwembaden	• KVK Handelsregister: SBI code – 93111 • Eigen inventarisatie	Alleen baden met recreatieve mogelijkheden geselecteerd. (incl. buitenbaden, gemeentebaden, openluchtbaden etc.)
Duikspots & duikscholen		
Duikspots & duikscholen	Duikspots: • Duikersgids.nl (webscrapen) • Duikspotter.nl (webscrapen) Duikscholen: • Eigen inventarisatie via Google	Zo'n 100 duikspots in Zeeland. Daarom webscrapen via: https://www.duikersgids.nl/duikstek informatie/duikstekken Aangezien veel van deze plekken geen adres hebben zijn ze, op basis van de opgehaalde informatie i.c.m. https://duikspotter.nl/duikkaart/, in een nieuwe kaartlaag in QGIS handmatig geplaatst en zijn er zo coördinaten aan gekoppeld. Dit is vervolgens overgezet naar een Excel waarbij dit bestand weer is gecombineerd met de data van het scrapen waarna dit alles in QGIS is gezet.
Surfspots & surfscholen		

Golfsurfspots & golfsurfscholen	Golfsurfspots: • Overzicht via Magic Seaweed • Eigen inventarisatie (aanvullend) Golfsurfscholen: • Eigen inventarisatie	
Windsurfspots & windsurfscholen	Windsurfspots: • Overzicht via surfspots.nl • Eigen inventarisatie (aanvullend) Windsurfscholen: • Eigen inventarisatie	
Kitesurfspots & kitesurfscholen	Kitesurfspots: • Overzicht Nederlandse Kitesurf Vereniging (NKV) • Rijkswaterstaat • Eigen inventarisatie (aanvullend) Kitesurfscholen: • Eigen inventarisatie	
Sup- en kayakverhuur	Eigen inventarisatie	
(Zeil-/motor-)verhuur	Eigen inventarisatie	
Overige waterrecreatie	Eigen inventarisatie	

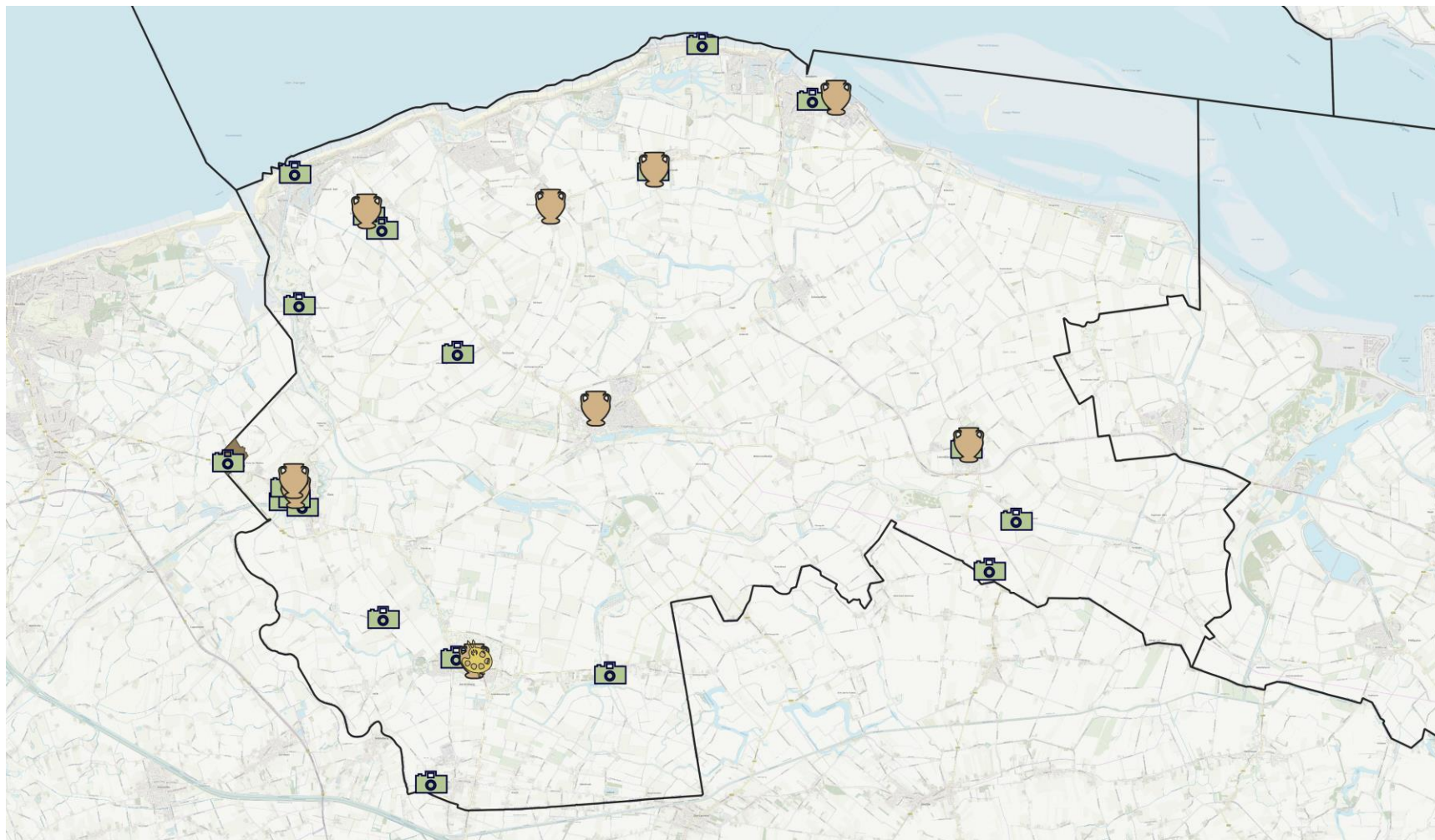
5. Attractiepunten

Attractiepunten	Dataverzamelingsmethode	Opmerkingen
Spelen		
Natuurspeelplaatsen	IVN Natuurspeelplaatsen • Overzichtskaart natuurspeelplaatsen en IVN jeugd locaties in Nederland.	Inclusief speelbossen
Speelparadijzen	Eigen inventarisatie via Google	
Casino's & speelhallen	• KVK Handelsregister: SBI code – 92009 • https://www.gokoverzicht.com/casinos-nederland/zeeland/	
Sportief		
Bowlingbanen	Nederlandse Bowlingfederatie (NBF) – overzicht via website • Eigen inventarisatie	
Midgetgolfbanen	Eigen inventarisatie	
Golfbanen	KVK Handelsregister: SBI code – 93119 • Eigen inventarisatie	Midgetgolfbanen zijn meegenomen als aparte categorie binnen de hoofdcategorie attractiepunten

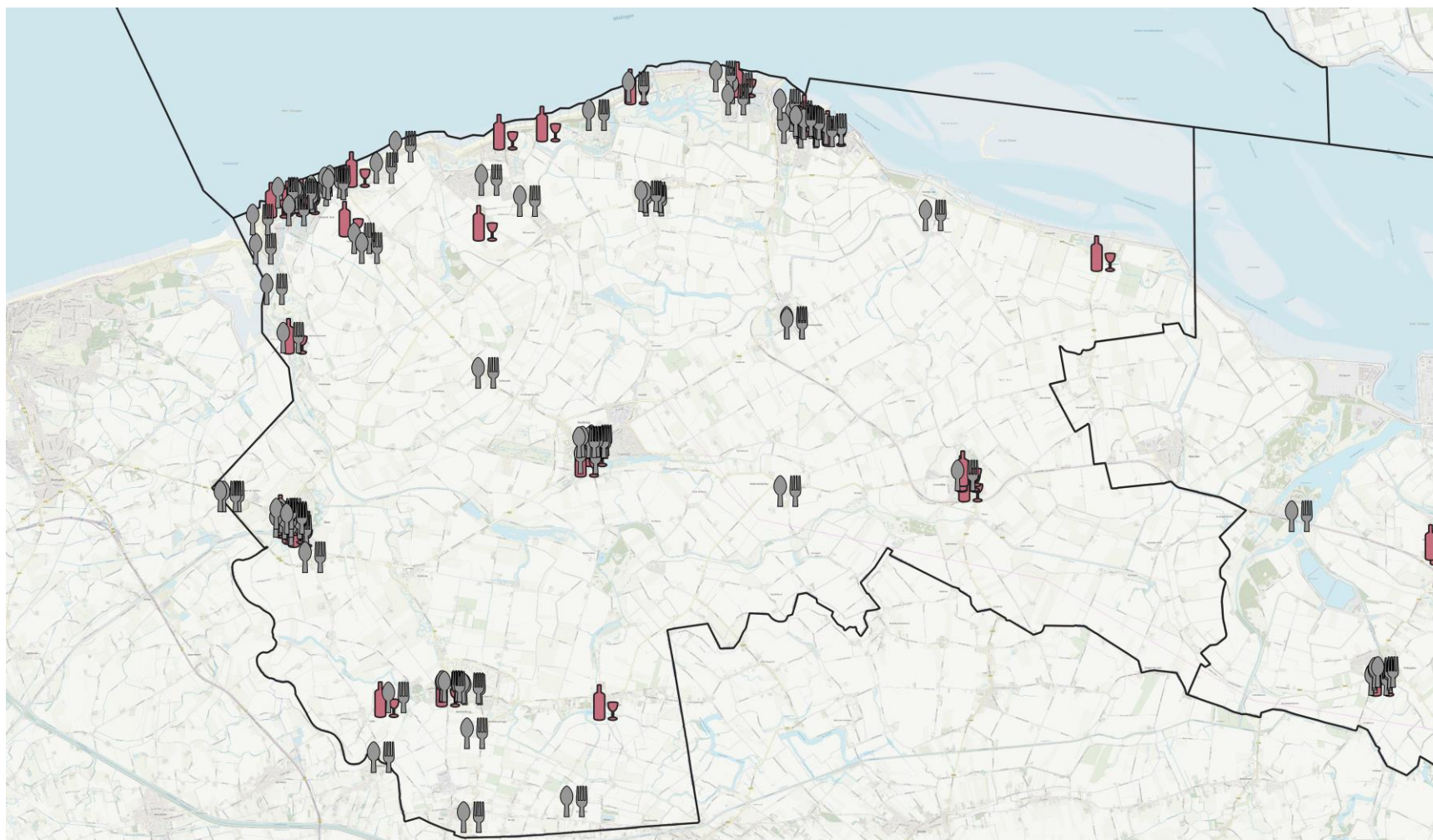
Bijlage 3 – Waterrecreatie in gemeente Sluis (Database Vrijetijdsaanbod Zeeland)

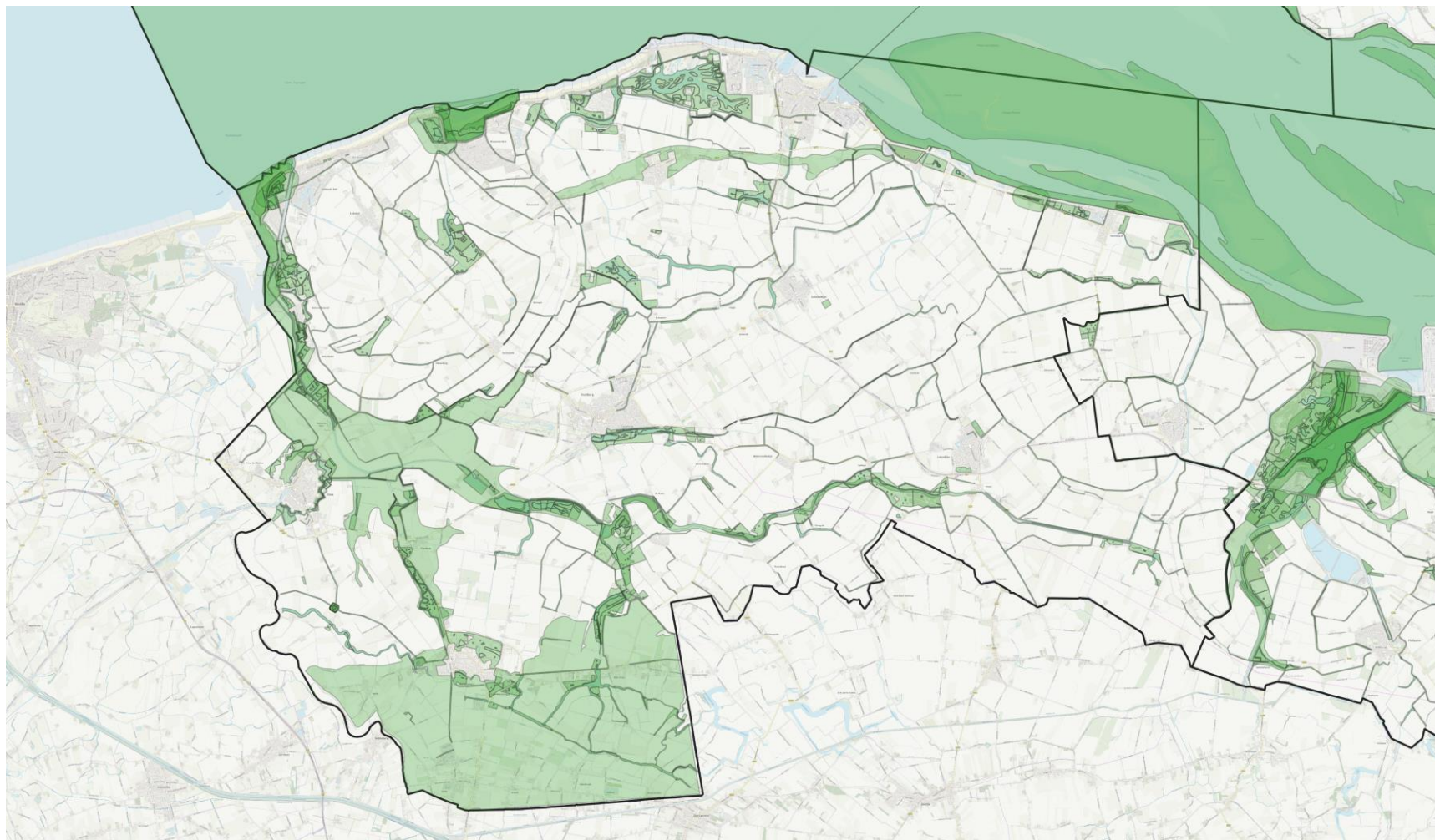
Bijlage 4 – Cultuur & erfgoed in gemeente Sluis (Database Vrijetijdsaanbod Zeeland)

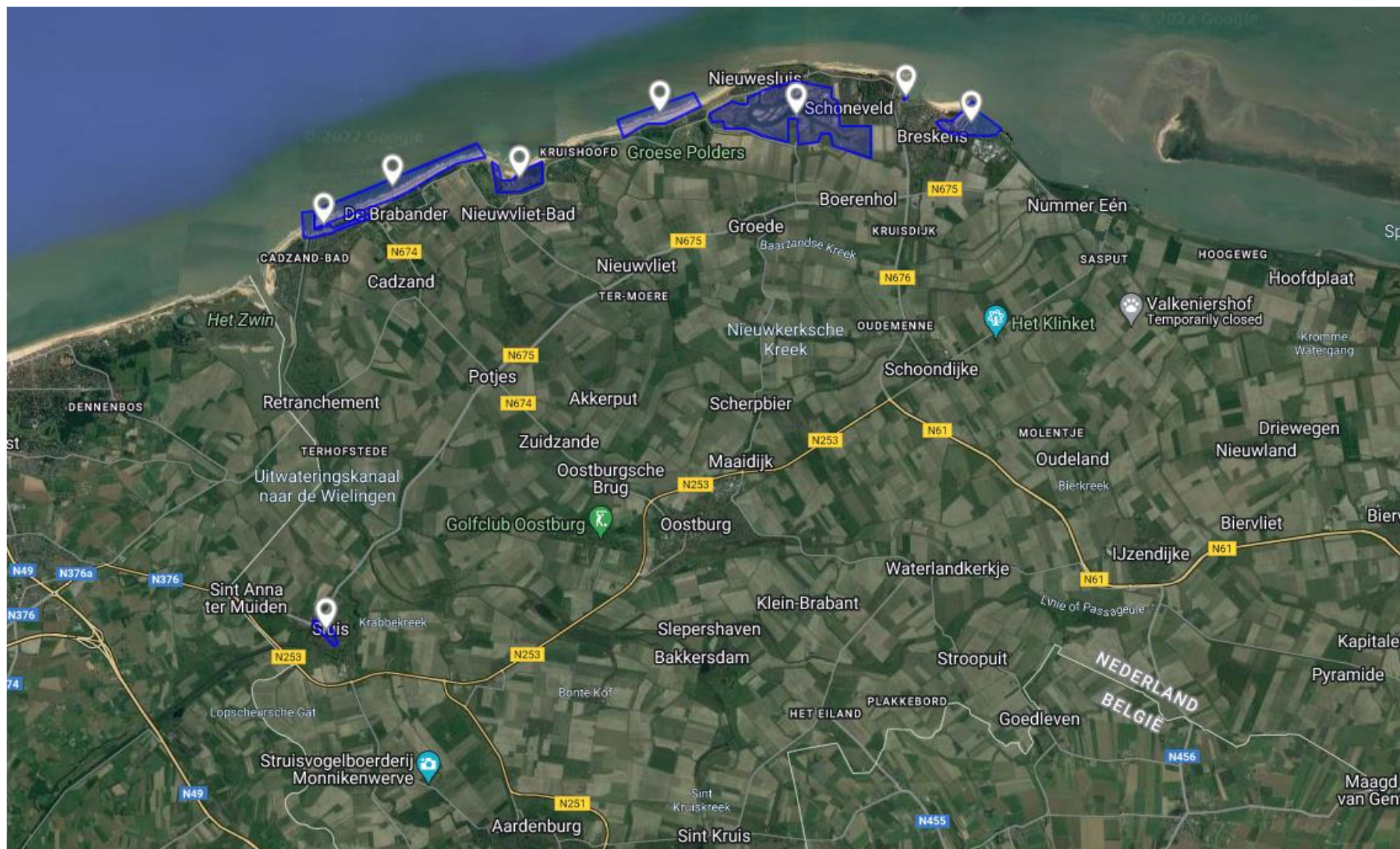
Bijlage 6 – Restaurants & cafés in gemeente Sluis (Database Vrijetijdsaanbod Zeeland)

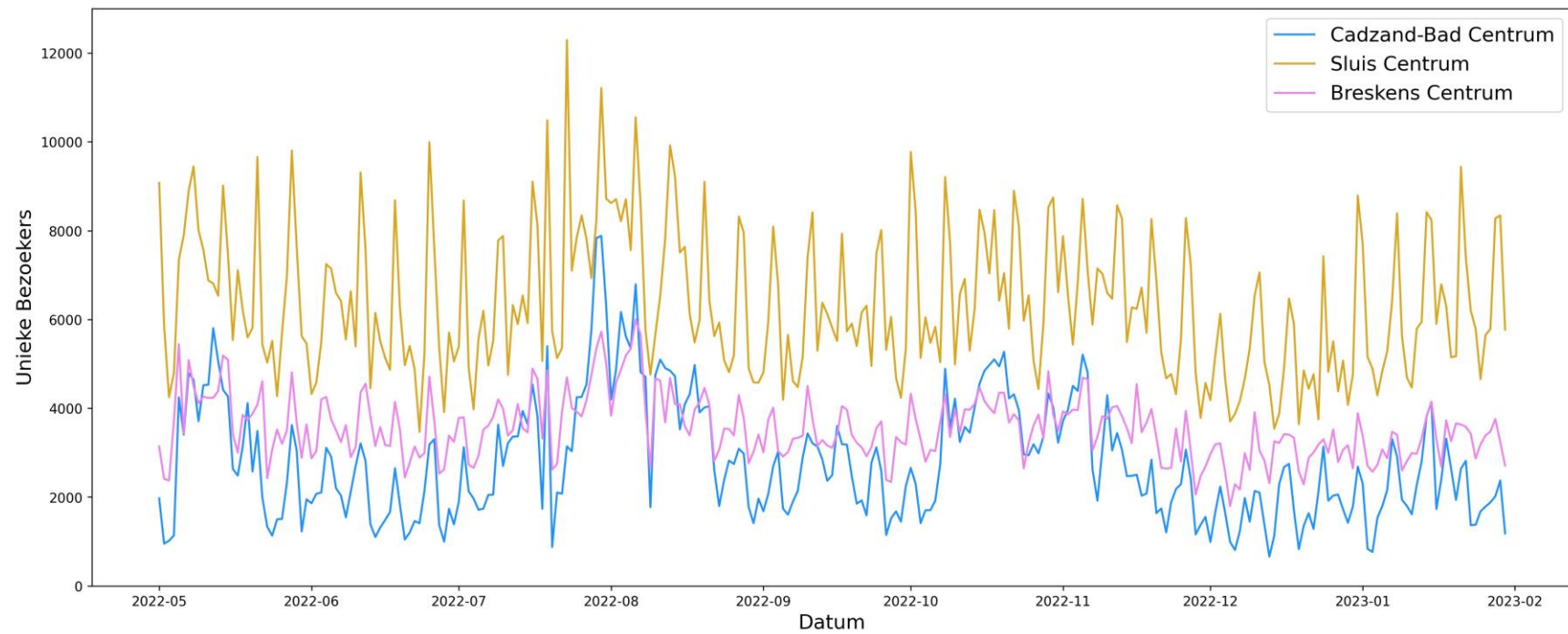
Bijlage 7 – Beschermde gebieden in gemeente Sluis (Database Vrijetijdsaanbod Zeeland)

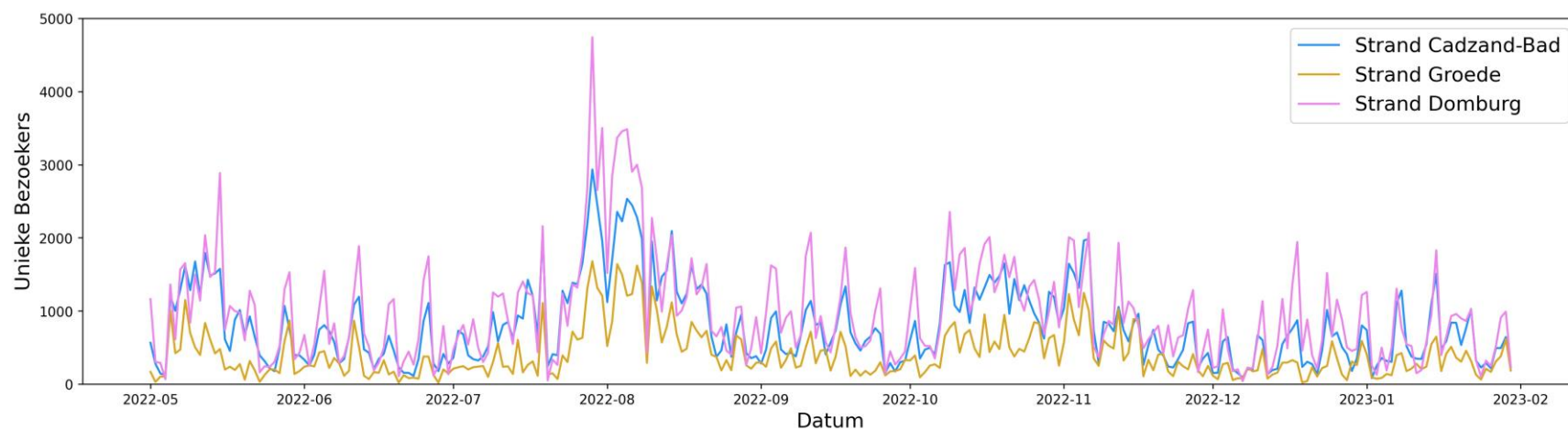
Bijlage 8 – Afbakening locaties Resono

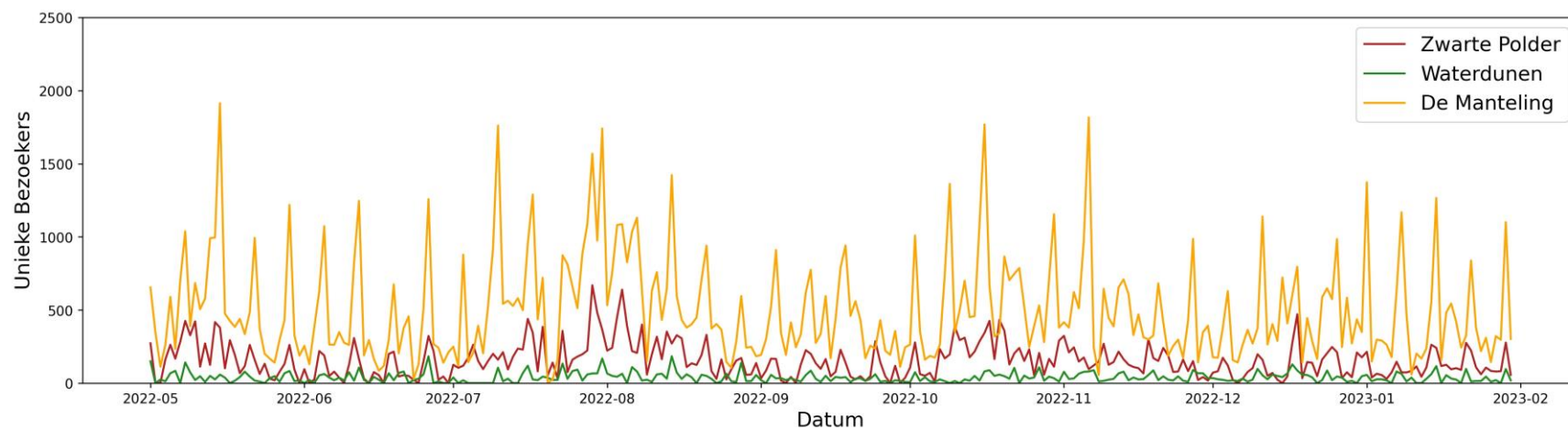
Bijlage 9 – Druktemeting op basis van Resono-data op verschillende locaties in gemeente Sluis (1 mei 2022 – 1 februari 2023)

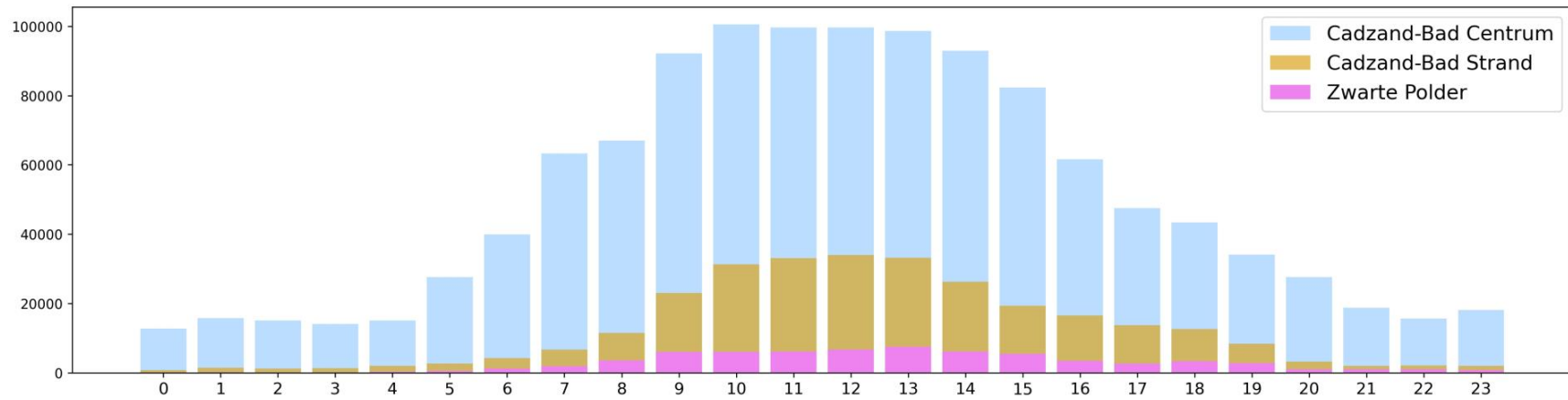
Bijlage 10 – Druktemeting op basis van Resono-data op verschillende locaties (1 mei 2022 – 1 februari 2023)

Bijlage 11 – Druktemeting op basis van Resono-data op verschillende locaties (1 mei 2022 – 1 februari 2023)

Bijlage 12 – Druktemeting op basis van Resono-data op verschillende locaties (1 mei 2022 – 1 februari 2023)

Bijlage 13 – Het input-outputmodel.

Het berekenen van de economische effecten van toerisme vindt plaats met behulp van een input-outputmodel. De keuze voor gebruik van dit model wordt hieronder toegelicht.

In Nederland worden veel verschillende modellen gebruikt voor het berekenen van economische impact. Met name in de context van toerisme en vrije tijd bleek dat deze verschillende berekeningen veel vragen oproepen. Reden voor Breda University of Applied Sciences (BUas), partner van HZ Kenniscentrum Kusttoerisme, om continu onderzoek te doen naar de beste methode om de economische impact van toerisme en vrije tijd op regionaal niveau te meten. De conclusie is dat, met name voor toepassingen op regionaal niveau, het IO-model zeer veel mogelijkheden biedt. IO-modellen laten zien in welke sectoren de effecten van elke bestede euro terecht komen, uitgedrukt in output, toegevoegde waarde en werkgelegenheid. Daarom hanteert HZ Kenniscentrum Kusttoerisme dit model altijd voor economische impactanalyses van toerisme en toeristische ontwikkelingen.

Het input-outputmodel beschrijft de relaties tussen bestedingen (=input) enerzijds en de productie (=output) die daarvoor in de verschillende bedrijfsklassen nodig is. Deze relaties zijn in elke regio anders, afhankelijk van de aanwezige bedrijvigheid in regio's. Met behulp van deze relaties worden zowel de directe als de indirecte effecten zichtbaar gemaakt. Direct zijn de effecten bij sectoren die rechtstreeks verkopen aan toeristen. Bijvoorbeeld de werkgelegenheid op de camping waar de toerist verblijft of de bakker waar de toerist zijn brood koopt. Indirect zijn de effecten in de sectoren die leveren aan de sectoren die verkopen aan de toeristen. Zoals de werkgelegenheid bij de groothandel die producten levert aan de camping.

Niet berekend worden de afgeleide effecten: het feit dat extra inkomen in de verschillende sectoren ook weer leidt tot meer

bestedingen. Bij het gebruik van een input-outputmodel wordt ook geen rekening gehouden met eventuele negatieve effecten. Er wordt van uitgegaan dat de bestedingen die worden opgevoerd als input niet leiden tot een afname van bestedingen elders. Daarnaast geldt bij een input-outputmodel de aanname dat de benodigde productiecapaciteit (arbeid, kapitaal, machines) vrij inzetbaar is voor het realiseren van deze input; oftewel dat de extra productie niet ten koste gaat van productie in andere sectoren. Overigens zijn een aantal van deze beperkingen gereduceerd als onderdeel van het onderzoek bij BUas.

Om de berekeningen te kunnen uitvoeren is er een input-outputtabel specifiek voor de regio nodig. Dit is een tabel die antwoord geeft op de vraag hoeveel elke sector levert aan zichzelf, aan andere sectoren en aan hun uiteindelijke afnemers. Alleen op basis van een input-outputtabel kan de stap worden gemaakt van de directe effecten naar de totale effecten (direct + indirect). Er blijkt namelijk uit hoeveel output er in elk van de sectoren van de economie nodig is, om er voor te zorgen dat er producten en diensten geleverd kunnen worden aan (bijvoorbeeld) toeristen.

Input-outputtabellen zijn veelal alleen beschikbaar op nationaal niveau. Speciaal voor dit onderzoek hebben onderzoekers van BUas een input-outputtabel voor gemeente Sluis samengesteld.